БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 7
17 ФЕВРАЛЬ ЧОРШАНБА 1954 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XII с'езди (1-нчи ва 2-нчи бет).

Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи Марказий Комитетининг барча ёш сайловчиларга **Мурожаати** (1-нчи бет).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: **П. Пояев.** — Қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини комлекс ривожлантирамиз (2-нчи бет).

М. Қориев. — СССР Олий Совети—давлат ҳокимиятининг олий органидир (2-нчи бет).

Коммунистлар блан партиясизлар блокининг кандидатлари: **М. Яҳ'ёев.** — Ма'суда Султонова (3-нчи бет).

Кўкламги дала ишларига тайёргарликни хартарафлама кучайтириб юборайлик! (3-нчи бет).

Н. Эгамназаров. — Бекободда кўкламга тайёргарлик суст бормоқда (3-нчи бет).

Тўрт давлат ташқи ишлар министрларининг Берлин кенгаши (4-нчи бет).

Афғонистон жамоатчилиги Америка Қўшма Штатларининг Осиёдаги сиёсатини қораламоқда (4-нчи бет).

Теҳронда ҳарбий ҳолатнинг давом этдирилиши (4-нчи бет).

Японияда забастовка ҳаракати кучайиб кетди. (4-нчи бет).

СОЦИАЛИСТИК ВАТАНИМИЗНИНГ ЯНАДА ГУЛЛАБ-ЯШНАШИ УЧУН

Социалистик Ватанимизнинг халқлари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг барча сайловчиларга, ишчиларга, деҳқонларга, совет интеллигенциясига, Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг жангчиларига қарата ёзган Мурожаатини зўр шодлик ва мамнуният блан кутиб олдилар. Бу Мурожаатда совет халқининг Коммунистик партия раҳбарлиги остида эришган буюк тарихий ғалабалари акс эттирилган. Бу нарса ҳарбир совет кишисида ўзининг севикли Ватани блан фахрланиш ҳиссини кучайтиради, унинг коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли бажариш йўлидаги фаолиятини, сиёсий активлигини янада оширади, кучига-куч қўшади.

Бизнинг мамлакатимиз буюк воқиани — СССР Олий Советига сайловни меҳнат кўтаринкилиги ғоят ўсган, экономика ва маданияти мавж уриб юксалган бир вазиятда кутиб олмоқда. Совет халқи ўзининг беҳад миннатдорчилигини шу шодиёна кунларда яна улуғ йўлбошчимиз, Совет давлатининг етакчи ва раҳбар кучи, халқ бахт-саодатининг ижодчиси, ғамхўри ва илҳомчиси шонли Коммунистик партияга йўлламоқда.

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг темирдай мустаҳкам иродаси, халқимизнинг фидокорона, қаҳрамонона меҳнати барча қийинчиликларни енгди, совет тузумининг буюк ҳаётий кучга эга эканлигини, халқларнинг қардошларча дўстлиги, ма'навий-сиёсий бирлиги ғоят мустаҳкамланганлигини яна ва яна исбот қилди.

Мамлакатимиз индустрлашган, колхозлашган қудратли давлатдир. Оғир саноат тинч экономикамизни яшнатиш негизи, мамлакат мудофаа қувватининг негизи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Урушдан кейинги йилларда бизнинг саноатимиз катта муваффақиятларга эришди. 1953 йилда СССРда 38 миллион тонна, я'ни 1940 йилдагидан икки марта кўп пўлат, икки марта кўп кўмир, 70 процент кўп нефть чиқарилди. Индустриямизнинг юраги бўлган совет машинасозлиги жуда тез сур'атлар блан ривожланмоқда. Транспортни ривожлантириш йўлида ҳам катта ишлар қилинди. Саноат, қишлоқ хўжалиги корхоналари, маданий-маиший корхоналар ҳамда муассаса ва уй-жойлар қуриш ҳажми йил сайин кенгаймоқда.

Партия ва ҳукуматимиз совет жамиятининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини максимал даражада қондириш учун кун сайин ғамхўрлик қилмоқда. Оғир саноатни ривожлантиришда эришилган муваффақиятлар халқ исте'мол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни кескин суратда ошириш учун бутун шароитни вужудга келтирди. Аҳоли кўп исте'мол қиладиган озиқ-овқат ва саноат моллари ишлаб чиқаришни ривожлантириш ҳақидаги партия ва ҳукуматимизнинг қарорлари муваффақият блан бажарилаётганлигини мамлакатимизнинг барча меҳнаткашлари кўриб туриптилар.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида катта ғалабаларга эришилди. Қудратли техника блан қуролланган колхоз, совхозларимиз, машина-трактор станцияларимиз барча экинлардан муттасил юқори ҳосил етиштириш йўлида катта иш қилмоқдалар. КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қарорида ва ундан кейин партия ва ҳукуматимиз томонидан қабул этилган қарорларда белгиланган тадбирлар муваффақиятли амалга оширилмоқда. Мамлакатга кўпроқ пахта етказиб бериш — Ватанимизнинг қудратини янада мустаҳкамлашда жуда катта аҳамиятга эгадир. Бу жиҳатдан республикамиз меҳнаткашлари ва Ўзбекистоннинг йирик пахта етиштирувчи области бўлган Тошкент область меҳнаткашлари зиммасига катта мас'улият тушади.

СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССРда 1954—1958 йилларда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида» қабул қилган қарори сиёсий хўжалик жиҳатдан ғоят зўр аҳамиятга эгадир. Бу қарор совет пахтачилигини бундан кейинги ривожлантириш истиқболларини белгилаб беради.

Совет давлати ва Коммунистик партиянинг доимо бераётган ёрдами натижасида, колхозчилар, МТС ва совхоз ходимларининг фидокорона меҳнати туфайли областимизда пахта етиштириш йил сайин ортиб бормоқда. Ўтган йилнинг ўзида 1952 йилдагига қараганда анча кўп пахта етиштирилди. Броқ областьда пахта тайёрлаш плани бажарилмади. Аммо пахтачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа барча соҳаларини ривожлантириш учун бизда ҳамма имконият бор.

Партия ва ҳукуматимизнинг Ўзбекистон ССРда пахтачиликни ривожлантириш тўғрисидаги қарори республикамиз, шу жумладан областимизнинг экономикасини янада ривожлантиришни та'минлайди. Қишлоқ хўжалик илғорлари республика кенгаши (X қурултойи) қатнашчиларининг Ўзбекистон ССРнинг барча колхозчиларига, совхозлар, машина-трактор станциялари ва бошқа махсус станцияларнинг ишчиларига, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги мутахассисларига, илмий ходимларига, саноат корхоналарининг ходимларига, барча меҳнаткашларга қарата ёзган Мурожаатида 1954 йилда қилинадиган ишлар бирма-бир кўрсатилгандир. Партия ва совет ташкилотларининг энг муҳим вазифаси — сайлов даврида аҳоли ўртасида олиб борилаётган сиёсий-агитацияни янада кучайтириб, меҳнаткашларга партия ва ҳукуматимизнинг қарорини ва қишлоқ хўжалик илғорлари республика кенгаши қатнашчиларининг Мурожаатини кенг тушунтиришдан, барча кучларни пахтачиликни ривожлантиришга, бунинг учун 1954 йил кўкламги дала ишларига пухта тайёргарлик кўришга сафарбар этишдан иборатдир.

КПСС Марказий Комитетининг сайловчиларга қарата қилган Мурожаатида бундай дейилади:

«Коммунистик партия қаттиқ ишонч билдириб айтадики, шонли колхозчи деҳқонларимиз, машина-трактор станциялари ва совхозларнинг ходимлари социалистик қишлоқ хўжалигининг барча резервларини қисқа вақт ичида ишга солиш, қолоқ район ва колхозларни илғорлар даражасига кўтариш мақсадида, ҳеч мустасносиз барча колхозларни яшнатиш, барча колхозчиларни ҳарнарсага ёлчиган бадавлат кишиларга айлантириш, мамлакатимизда шаҳарларнинг ортиб бораётган аҳолиси учун барча озиқ-овқат маҳсулотларини, енгил саноат учун керакли хомаш'ёнинг ҳамма хилларини мўл-кўл қилишни та'минлайдиган даражада ҳосилнинг ва чорвачилик маҳсулдорлигининг умумий кўтарилишига эришиш мақсадида ўзларининг бутун кучларини сафарбар қиладилар».

Халқнинг моддий ва маданий фаровонлиги тўғрисида ғамхўрлик қилиш Коммунистик партия ва Совет давлати учун олий қонундир. Бизнинг партиямиз совет жамиятининг бундан буён янада тараққий этишини, ишлабчиқариш кучларининг тўхтовсиз ва тез ривожланишини та'минлаш учун барча чораларни кўрмоқда.

Областимизнинг саноат корхоналарида, колхоз, совхозларида, машина-трактор станциялари ва ўқув юртларида кўп киши қатнашган йиғилишлар ўтаётир. Бу йиғилишлар халқимиз ма'навий-сиёсий бирлигининг зўр тантанасига, халқлар дўстлиги ва Коммунистик партияга чексиз садоқат намойишига айланмоқда. Йиғилишларда сўзга чиққан нотиқлар партиянинг чақириғига жавобан, мамлакатимиз экономикасини янада юксалтириш, фан ва маданиятни ривожлантириш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилишга тайёр эканликларини яна ва яна изҳор қилмоқдалар. Сталин номли Тошкент тўқимачилик комбинатида бўлган йиғилишда донгдор ишчи ўртоқ Мирҳошимова барча совет кишиларининг фикрини қуйидаги сўзлар блан ифодалаб берди:

— Совет кишилари Коммунистик партия раҳбарлиги остида оламшумул тарихий ғалабаларга эришдилар. Мамлакатимизнинг республикалари гуллаб-яшнади ва мустаҳкамланди. Улуғ Совет Иттифоқининг ажралмас қисми бўлган жонажон Ўзбекистонимиз ҳам таниб бўлмас даражада ўзгарди. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг бутун фаолияти бундан сўнг ҳам Ватанимизнинг қудратини мустаҳкамлашга, совет халқининг ўсиб бораётган моддий-маиший эҳтиёжларини тўла қондиришга қаратилгандир. Биз 14 мартда ўз овозимизни коммунистлар блан партиясизлар блокининг кандидатлари учун берамиз. Биз бу блан партия ва ҳукуматимизга содиқлигимизни ва қизғин муҳаббатимизни намойиш қиламиз.

Коммунистик партиямиз барча сайловчиларни бирдамлик блан 14 мартда сайлов қутилари ёнига боришга ва коммунистлар блан партиясизлар блокининг кандидатлари учун овоз беришга чақирди. Мурожаатда бундай дейилади:

«Сайловчилар коммунистлар блан партиясизлар блокининг кандидатлари учун овоз бериш блан Коммунистик партиянинг сиёсати учун, партия томонидан қўйилган вазифаларни амалга ошириш учун — социалистик саноатимизни янада яшнатиш ва қишлоқ хўжалигини кескин суратда ривожлантириш учун, халқнинг моддий фаровонлиги ва маданий савиясини тўхтовсиз ошириш учун, социалистик давлатимизнинг куч ва қудратини ҳартомонлама мустаҳкамлаш учун ва бу давлатнинг тинчликни сақлаш ҳамда мустаҳкамлаш учун, мамлакатимизда коммунистик жамият қуриш учун олиб бораётган курашида янгидан-янги муваффақиятларга эришиши учун овоз берган бўладилар».

Областимизнинг меҳнаткашлари 14 март куни бир кишидек бўлиб сайлов қутилари ёнига борадилар. Улар партиямизнинг доно сиёсати учун, социалистик Ватанимизнинг янада гуллаб-яшнаши учун, халқнинг бахт-саодати учун якдиллик блан овоз берадилар.

14 март — совет халқи ма'навий-сиёсий бирлигининг тантанаси, умумхалқ байрами бўлади. Бизнинг халқимиз Коммунистик партиянинг раҳбарлиги остида зўр ишонч блан коммунизм ғалабаси сари олға бормоқда.

СССР Олий Совети Президиумида

СССР Олий Советининг Президиуми 1954 йил 12 февральда чиқарган қарори блан участка сайлов комиссиясининг раиси ёки секретари 1954 йил 16 февральдан бошлаб 16 мартгача асосий ишларидан озод қилинади ва унинг маоши асосий иш жойида тўланади, деб белгилади.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ САЙЛОВИ ШАРАФИГА

Тошкентдаги Каганович номли паровоз-вагон ремонт заводининг коллективи СССР Олий Советига сайлов шарафига меҳнат вахтасида туриб, муваффақиятли ишламоқда. Шу кунларда корхонанинг кўп ишчилари меҳнат унумини бир ярим-икки марта оширдилар. Паровоз-разборка цехининг коллективи кунлик топшириқни мунтазам равишда ошириб бажармоқда. Бу цехда слесарь Г. Астафьев, паровоз детальларига белги қўючи Ф. Сенатаев, детальларни ювучи А. Болдирева ва бошқалар мусобақада биринчи бўлиб келмоқдалар.

Иккинчи механика цехида кекса ишчи Турсун Умаров фидокорона меҳнат намуналарини кўрсатмоқда. Унинг заводда ишлаганига бу йил 25 йил тўлди. Ўртоқ Умаров икки станокда ишлаб, ҳаркуни нормасини қарийб уч ҳисса бажармоқда. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XII с'езди

15 февраль кечки мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ревизия комиссиясининг ҳисобот докладлари юзасидан музокаралар бошланди.

С'езд делегатлари ўз нутқларида республика партия ташкилотларининг хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида амалга ошираётган ишлари тўғрисида сўзладилар, Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг, маҳаллий партия ва совет органларининг ишларидаги камчиликларни танқид қилдилар. КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қарорини ҳамда СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССРда 1954—1958 йилларда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарорини бажариш блан боғлиқ бўлган масалалар делегатларнинг диққат марказида турибди. Делегатлар партия ташкилотларининг идеология ишларига катта э'тибор бердилар.

Андижон область партия комитетининг секретари ўртоқ **Мирзаахмедов** биринчи бўлиб сўз олади. Ўртоқ Мирзаахмедов айтадики, Андижон область партия ташкилоти қишлоқ хўжалиги, саноатни ва маданиятни янада ривожлантириш соҳасида бирмунча иш қилди. Лекин шунга қарамай, партия XIX с'ездининг ва КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қишлоқ хўжалигини комплекс равишда ривожлантириш, унинг энг қолоқ тармоқларини юксалтириш ҳақидаги қарорлари Андижон областида қониқарсиз бажарилмоқда. Область партия ташкилоти ўзининг асосий хўжалик-сиёсий вазифасини уддалай олмади — 1953 йилда пахта тайёрлаш планининг бажарилишини та'минламади.

Ўртоқ Мирзаахмедов пахтачиликни комплекс равишда механизациялаш масаласига тўхталиб ўтади, пахта териш машиналаридан тўла фойдаланиш ва уларни янада мукаммаллаштиришга тегишинча э'тибор берилмаётганлиги учун Ўзбекистон ССР Министрлар Советини, республика қишлоқ хўжалик министрлигини ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетини танқид қилади. Ўртоқ Мирзаахмедов областьдаги партия ва совет ташкилотларининг янги ерларни ўзлаштириш соҳасида суст ишлаётганликлари ҳақида гапириб, бу соҳада областьга моддий-техника ёрдами кўрсатмаётганлиги учун Республика Министрлар Советини танқид қилади. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети янги ерларни ўзлаштириш масалалари юзасидан кўп қарор қабул қилди. Аммо, бу қарорларнинг қандай бажарилаётганлиги устидан суст контроль қилинмоқда.

Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министри ўртоқ **М. В. Муҳаммаджонов** республикадаги колхоз ва совхозларнинг пахтачиликни кескин суратда ривожлантириш ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилини ошириш учун жуда катта резервларга эга эканликлари тўғрисида гапиради. Аммо бу резервлардан ҳали тўла фойдаланилмаётир. МТСлардаги бой техникадан кўнгилдагидек фойдаланилмаётир. МТСларнинг ишларини КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қарори асосида қайтадан қуриш жуда қониқарсиз амалга оширилмоқда. Трактор ва далачилик бригадаларининг ишлари тўғри боғлаб олиб борилмаётир, экинларни парвариш қилишда эгасизликка йўл қўйилмоқда.

Машина-трактор станцияларини ва қишлоқ хўжалигининг барча участкаларини юқори малакали мутахассислар блан мустаҳкамлаш — жуда муҳим вазифадир. Бу соҳада қилинган ишлар мутлақо етарли эмас. Ишлабчиқаришнинг ташкилотчилари бўлган қишлоқ хўжалиги мутахассисларининг ролини ғоят ошириш керак. Айрим партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари агрономларнинг кўрсатмаларини менсимаётирлар, мутахассислардан тўғри фойдаланмаётирлар. Бундай қилиш тамомила нотўғридир.

Ўртоқ Муҳаммаджонов қишлоқ хўжалик министрлигининг ишлари тўғри танқид қилинганлигини э'тироф этади. Министрлик аппаратида канцеляриячилик авж олган. Жуда кўп директивалар чиқарилади. Аммо, бу директиваларнинг қандай бажарилаётганлиги контроль қилинмайди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети аппаратининг ишларидаги камчиликлар ҳам бунга сабабдир. Министрлар Советининг аппарати қишлоқ хўжалик министрлигига минглаб ҳархил ҳужжатларни юборади, зарурат бўлмагани ҳолда ҳархил сводка ва ма'лумотлар беришни талаб қилади.

Тошкент темир йўли бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **А. Қодиров** халқ хўжалигига керакли юкларни ташиш давлат планларини муваффақиятли бажариш учун бутун кучларини сафарбар қилаётган темирйўлчиларнинг меҳнат соҳасидаги ғайрати тўғрисида сўзлайди. Тошкент темир йўли техника блан йил сайин кўпроқ та'минланмоқда. Аммо, шундай бўлса ҳам, транспорт корхоналарининг ишларида катта камчиликлар бор. Тошкент темир йўли бирқанча энг муҳим юкларни, жумладан, пахта ва халқ исте'моли молларини ташиш юзасидан берилган топшириқларни бажараолмаётир, поездлар қатнови графиги бузилаётир, пассажирларга маданий хизмат кўрсатиш яхшиланган эмас. Темир йўл блан унинг клиентураси ўртасида пухта алоқа ўрнатилмаган. Кўпгина корхоналар ва ташкилотларнинг айби блан вагонларга юк ортиш ва юк бўшатиш кечиктирилмоқда. Бу ҳол вагонларнинг кўп вақт бекор туришига сабаб бўлади.

Қашқадар'ё область партия комитетининг секретари ўртоқ **Р. Қурбонов** бундай дейди:

— КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг катта ёрдами туфайли областьдаги колхоз ва совхозлар ташкилий-хўжалик жиҳатдан мустаҳкамланди, қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосили ортди, чорва моллари сони ва уларнинг маҳсулдорлиги кўпайди. Лекин шунга қарамай, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишида ҳали кўп камчиликлар бор. Область умуман пахта тайёрлаш планини бажарган бўлса ҳам, кўпгина колхоз, бригадалар ва ҳатто, бутун-бутун районлар давлат олдида қарздор бўлиб қолдилар. Кўпгина хўжаликлар жамоат чорвачилигини ривожлантириш юзасидан берилган топшириқни уддалай олмадилар. Қолоқларни илғорлар даражасига кўтариш — қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўпроқ етиштиришнинг муҳим резервидир. Ўртоқ Қурбонов Қашқадар'ё областининг тоғли районлардаги машина-трактор станцияларини мустаҳкамлаш йўлида тегишли чора кўрмаётганлиги учун республика қишлоқ хўжалик министрлигини танқид қилади ҳамда Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети сув хўжалик қурилиши ҳақида чиқарган қарорларининг бажарилишини қониқарсиз контроль қилаётганликларини та'кидлайди.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Ҳ. Юсупова** қуйидагиларни та'кидлайди: Ўзбекистон пойтахтидаги корхоналарда, айниқса кенг исте'мол моллари ишлаб чиқариладиган корхоналарда ишлабчиқариш резервларидан ҳали ҳам тўла фойдаланилмаётир. Шаҳарда капитал қурилиш ишлари қониқарсиз бормоқда. Бунинг учун шаҳар Совети ижроия комитети шубҳасиз айблидир. Аммо, шуни ҳам айтиш керакки, республика Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети саноат ишлабчиқаришини ривожлантириш ва қурилиш ишларини кенгайтиришга доир муҳим масалаларни ҳал этишда шаҳар ташкилотларига тегишинча ёрдам бермаётирлар. Министрлар Совети шаҳар хўжалигининг энг муҳим масалаларини ҳал этишни кечиктирмоқда ва кўпинча шаҳар ижроия комитетининг ўрнини босиб, уни эгасизлантирмоқда. Ўртоқ Юсупова шаҳардаги корхоналар блан суст алоқа боғлаганлиги учун Марказий Комитетнинг саноат-транспорт бўлимини ва унинг мудири ўртоқ Эгамбердиевни танқид қилади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ **Ш. Рашидов** колхоз ва совхозларда сув хўжалик қурилиши ва республика қишлоқ хўжалигини электрлаштириш масалаларига тўхталиб ўтади.

Кўпгина партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари, — дейди ўртоқ Рашидов, — сув хўжалик қурилиши ишлари блан чинакам шуғулланмай қўйдилар. Главводхоз, область сув хўжалиги бўлимлари, Давлат суғориш системалари бошқармасининг аппарати заифлашиб қолди ва ўз олдиларига қўйилган вазифаларнинг уддасидан чиқаолмаётир. Сув хўжалик қурилиши ишларида техникадан яхши фойдаланилмаётир, қурилиш ташкилотлари материаллар блан ўз вақтида та'минланмаётир.

Ўртоқ Рашидов қишлоқ хўжалигини электрлаштириш тўғрисида гапириб, бу соҳада бирқанча иш қилинганлигини та'кидлайди. Аммо, бу ишдаги катта хато ва камчиликлар ҳали йўқотилган эмас. «Узсельэлектро» трестининг ёмон ишлаётганлиги натижасида электрлаштириш планлари йил сайин бажарилмай қолмоқда.

Ўртоқ Рашидов айтадики, Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг аппарати, шунингдек маҳаллий партия ва совет органлари суғориладиган янги ерларни ўзлаштириш, ирригация-мелиорация қурилишини кучайтириш ва қишлоқ хўжалигини электрлаштириш соҳасидаги муҳим ва катта тадбирларга ҳали ҳам етарли э'тибор бермаётирлар.

Сув хўжалик қурилиши ва қишлоқ хўжалигини электрлаштириш ишларининг кейинда қолишини тугатиш, партия ва совет ташкилотларининг бу ишларга маҳорат блан оператив раҳбарлик қилишларини та'минлаш — кечиктирилмайдиган вазифадир.

Тошкентдаги Сталин номли тўқимачилик комбинатининг директори ўртоқ **С. И. Комков** Ўзбекистон пойтахти тўқувчиларининг меҳнат соҳасидаги муваффақиятларини с'езд делегатларига ма'лум қилади. Комбинат ишлабчиқариш майдонларидан яхши фойдаланиш, машиналарнинг иш унумини ва меҳнат унумини ошириш йўли блан йил сайин кўп маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Аммо, қилинган ишлар яхши сифатли газламаларни кўпроқ ишлаб чиқариш талабларига ҳали тўла жавоб бермайди.

Ўртоқ Комков республика ташкилотларининг корхоналарга раҳбарлиги тўғрисида гапириб, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг аппарати эпчил ва пухта ишламаётганлигини кўрсатиб, Министрлар Советини танқид қилади.

— Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг саноат-транспорт бўлими, — деб сўзини давом эттиради ўртоқ Комков, — ишда ташаббус кўрсатмаётир, энг яхши корхоналарнинг иш тажрибаларини ўрганмаётир ва бошқа жойларга ёймаётир. Бу бўлим мудирининг ўринбосари ўртоқ Коновалов корхоналарга канцеляриячилик методлари блан раҳбарлик қилмоқда.

Ўзбекистон Совет ёзувчилари союзининг раиси ўртоқ **Отақўзиев (Уйғун)** айтадики, республика ёзувчилар ташкилотининг иш даражаси партия ва халқнинг юксак талабларидан кейинда қолмоқда. Ёзувчилар совет замонаси қаҳрамонларининг образларини тасвирловчи юксак ғояли бадиий асарларни кам ёзмоқдалар. Адабий ижодни танқид қилиш юксак даражага кўтарилган эмас. Бадиий адабиётни қисқа вақт ичида юксалтиришга эришиш керак. Ёт идеология кўринишларига қарши кураш олиб бориш—ёзувчиларнинг энг муҳим бурчидир.

Ўртоқ Отақўзиев Ўзбекистон КП Марказий Комитети фан ва маданият бўлимининг, Тошкент шаҳар партия комитетининг ёзувчилар ташкилотига раҳбарлигини кучайтириш блан боғлиқ бўлган бирқанча масалаларни кўтаради.

С'езд Мандат комиссиясининг докладини қилиш учун Мандат комиссиясининг раиси ўртоқ **Т. Жўраевга** сўз берилади. Ўртоқ Жўраев қуйидагиларни айтади: С'ездга делегатлар сайлаш КПСС Марказий Комитетининг раҳбар партия органларини сайлаш тўғрисидаги инструкциясига тамомила мувофиқ суратда ўтказилди. Ўзбекистон Компартиясининг XII с'езди олдидан бўлиб ўтган партия конференциялари Ўзбекистон партия ташкилотларининг мустаҳкам бирлигини ва уларнинг КПСС Марказий Комитети ҳамда Совет ҳукумати теварагига маҳкам жипслашганликларини, коммунистларнинг ва республика меҳнаткашларининг партия XIX с'езди ва КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми томонидан қўйилган вазифаларни бажариш учун бундан кейин ҳам фидокорона кураш олиб боришга жанговар тайёргарликларини намойиш қилиб кўрсатди.

Ўзбекистон Компартиясининг XII с'ездига ҳақиқий овоз бериш ҳуқуқи блан жам'и 767 делегат ва маслаҳат овоз бериш ҳуқуқи блан 77 делегат сайланди.

С'езднинг 16 февраль кундузги мажлисида Қорақалпоғистон область партия комитетининг секретари ўртоқ **О. Маҳмудов** биринчи бўлиб сўзлади.

Ўртоқ Маҳмудов ўз нутқида идеология масалаларига кўпроқ тўхталиб ўтади.

— Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг ҳисобот докладида, — дейди ўртоқ Маҳмудов, — Қорақалпоғистон АССРда партия маорифи ва идеология ишининг бошқа соҳалари суст олиб борилаётганлиги жуда тўғри кўрсатилган. Биз, республикада идеология ишининг аҳволи учун тўла жавобгар эканлигимизни биламиз ва мавжуд камчиликларни тезликда йўқотиш чораларини кўрамиз. Шу блан бирга, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва унинг бўлимлари, шунингдек идеология масалалари блан шуғулланувчи министрликлар идеология ишларига қониқарсиз раҳбарлик қилаётганликларини айтиб ўтмай бўлмайди.

Ўртоқ Маҳмудов Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг аппарати, ми-

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА)

Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи Марказий Комитетининг барча ёш сайловчиларга

МУРОЖААТИ

Қадрли ўртоқлар!

1954 йил 14 мартда ёш сайловчилар Улуғ Ватанимизнинг барча меҳнаткашлари блан бирликда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Советига депутатлар сайлайдилар.

Ўтган сайлов кампанияларида бўлганидек, СССР Олий Советига бу гал ўтказиладиган сайловларда ҳам Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи Коммунистик партия блан яқин иттифоқда бўлиб, коммунистлар ва партиясизлар блан битта блок бўлиб иштирок қилади.

Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи Коммунистик партия раҳбарлиги остида шаҳар ва қишлоқлардаги миллион-миллион ёшлар оммасини партия ва ҳукуматнинг Ватанимиз қудратини ўстиришни ҳамда СССРдаги барча халқларнинг гуллаб-яшнашини та'минлайдиган сиёсатини амалга ошириш учун жипслаштирмоқда ва сафарбар қилмоқда.

Ёш сайловчилар!

ВЛКСМ Марказий Комитети сизларни коммунистлар блан партиясизлар блокининг кандидатлари учун овоз беришга ва бу блан бундан буён ҳам коммунизм қуришда, Совет Социалистик давлатини мустаҳкамлашда, ишчилар синфи блан деҳқонларнинг иттифоқини, СССР халқларининг бузилмас дўстлигини сақлаш ва мустаҳкамлашда бутун куч блан Коммунистик партияга ёрдам беришга чақиради.

Халқнинг фаровонлиги тўғрисида ғамхўрлик қилиш Коммунистик партия ва Совет ҳукумати учун олий қонундир. Партия халқ хўжалиги ва маданиятнинг ҳамма тармоқларини юксалтиришни та'минлади, совет кишилари турмушининг моддий ва маданий даражасини жиддий равишда оширишга эришди.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати оғир индустрия соҳасида эришилган муваффақиятларга таяниб, қишлоқ хўжалигини ва халқ исте'мол қиладиган буюмлар ишлаб чиқаришни кескин суратда юксалтириш соҳасида КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қарорида ҳамда СССР Министрлар Совети ва партия Марказий Комитетининг кейинги қарорларида чизиб берилган программани амалга оширмоқдалар.

Комсомоллар ва барча совет ёшлари Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг қишлоқ хўжалигини ва халқ исте'мол қиладиган буюмларни ишлаб чиқаришни янада юксалтиришга қаратилган қарорларини ўзларининг бутун ишлари учун жанговар программа деб қабул қилдилар ва мана шу жуда муҳим вазифани амалга ошириш учун бошланган умумхалқ ҳаракатига актив равишда қўшилдилар.

Саноат корхоналаридаги комсомоллар ва ёшлар ишлабчиқариш майдонлари ва ускуналаридан яхшироқ фойдаланиш учун, маҳсулот чиқаришни кўпайтириш ва унинг сифатини яхшилаш учун социалистик мусобақани борган сари кенг авж олдирмоқдалар. Улар бу блан социалистик саноатнинг резервларини очиб, бу резервлардан индустриямизни янада ўстириш ҳамда халқ исте'мол қиладиган буюмлар чиқаришни кўпайтириш учун актив ёрдамлашмоқдалар.

Машина-трактор станцияларидаги, колхозлардаги ва совхозлардаги комсомоллар ва ёшлар МТС ва совхоз ходимларининг Бутуниттифоқ кенгаши чақириғи блан мамлакатда авж олиб кетган социалистик мусобақага қўшилмоқдалар. Қишлоқ ёшлари ўзларининг ғайратларини ва ижодий ташаббусларини жамоат чорвачилигини тезроқ юксалтиришга, картошка ва сабзавот етиштиришни кўпайтиришга, дон экинларининг ҳосилини анча оширишга, социалистик қишлоқ хўжалигимизнинг ҳамма резервларидан фойдаланишга сарф қилмоқдалар.

Совет ёшлари партия томонидан қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажариш учун актив кураш олиб бориб, бу блан социалистик экономикани ва маданиятни гуллаб-яшнатишга, халқнинг моддий фаровонлигини ва маданий савиясини янада оширишга ёрдам берадилар.

Бизнинг социалистик давлатимиз ёш бўғин тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Капиталистик мамлакатлардаги ўсиб келаётган авлоднинг қисмати бўлган эксплуатация ва ишсизликдан, ҳуқуксизлик ва зулмдан совет ёшлари абадий халос қилинганлар. Советлар мамлакатининг ёшларига эркин ижодий меҳнат қилиш учун, ўз қобилиятлари ва талантларини тараққий этдириш учун ҳамма имкониятлар берилган. Совет давлати ёшларга фан ва маданиятнинг ҳамма ҳазиналари учун кенг йўл очиб берди. Ўн миллионлаб ёшлар мамлакат мактабларида илм олмоқдалар. Олий ўқув юртларида ва техникумларда 3 миллиондан кўпроқ студент ва ўқувчи ўқитилмоқда. Ўтган 1953 йилда йигит ва қизлардан 320 минг киши ҳунар, темир йўл, кон саноати мактабларини ва ўқув юртларини, фабрика-завод та'лими мактабларини битказиб чиқдилар. Бизнинг мамлакатимизда ёшларнинг маданий ва жисмоний жиҳатдан ҳартомонлама тараққий этиши учун бутун шароит вужудга келтирилган, 380 минг кутубхона, 123 минг клуб муассасалари, минглаб стадионлар, гимнастика заллари, чанғи базалари, спорт майдончалари, санаторийлар, дам олиш уйлари ёшлар учун очиб қўйилган.

Совет ёшлари давлатни идора қилишда бутун халқ блан бирликда иштирок қилмоқдалар. Ёш Совет гражданларидан 130 мингдан кўпроқ киши меҳнаткашлар депутатлари Советларига сайланганлар. Совет Конституцияси ёш гражданларга давлат ҳокимиятининг олий органи — СССР Олий Советига сайлаш ва сайланиш ҳуқуқини берган. Бизнинг мамлакатимизда ёшлар орасидан етишиб чиққан қобилиятли ва талантли кишиларни давлат органларидаги, саноатдаги, қишлоқ хўжалигидаги раҳбарлик ишларига кўтариш бутун чоралар блан рағбатлантирилмоқда.

Комсомоллар, йигитлар ва қизлар!

Биз коммунистлар блан партиясизлар блокининг кандидатлари учун овоз бериб, бу блан Коммунистик партиянинг совет кишилари турмушининг моддий ва маданий даражасини янада оширишга, ёшларимизнинг ўсиб бораётган талабларини ҳартомонлама қондиришга қаратилган сиёсатини тўла равишда қўллаб-қувватлаётганлигимизни билдирамиз.

СССР Олий Советига ўтказиладиган сайловлар тинчлик демократия ва социализмнинг қудратли лагери янада мустаҳкамланаётган вазиятда. Совет давлати халқаро муносабатлардаги кескинликни юмшатиш учун, янги жаҳон урушини бошлаб юборишга интилаётган агрессив империалистик кучларга қарши актив кураш олиб бораётган вазиятда ўтади. Коммунистик қурилишнинг жуда катта планларини амалга ошириш блан машғул бўлаётган совет халқи, жонажон ҳукуматимиз бутун дун'ёда тинчлик ишини қат'ият ва изчиллик блан ҳимоя қилмоқдалар, Ватанимизнинг хавфсизлигини та'минлаш тўғрисида ҳормай-толмай ғамхўрлик қилмоқдалар.

Ёш сайловчилар!

Биз коммунистлар блан партиясизлар блокининг кандидатлари учун овоз бериб, бу блан Совет ҳукуматининг тинчликсевар ташқи сиёсатини қизғин суратда қўллаб-қувватлаганимизни ва ма'қуллаётганимизни якдиллик блан билдирамиз, Совет Социалистик давлатимизнинг қудратини бундан буён ҳам тинмай мустаҳкамлаш йўлидаги қат'ий иродамизни та'кидлаймиз.

Коммунистик партия мамлакатимизнинг йигитларини ва қизларини оташин совет ватанпарварлари, коммунизм улуғ ишининг енгилмас иш эканлигига қат'ий ишонган мард ва саботли кишилар қилиб, мана шу улуғ мақсадга олиб борадиган йўлдаги ҳарқандай қийинчиликларни ва тўсиқларни енгаоладиган кишилар қилиб тарбияламоқда.

Совет ёшлари келажакка дадил қарамоқдалар. Мамлакатимиз ўзининг қудратли ижодий кучлари барқ урган ҳолда, коммунизм йўлидан олға томон ишонч блан бормоқда. Халқнинг, Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг зич, бузилмас бирлиги коммунистик қурилишда янги муваффақиятларга эришишнинг гаровидир.

Ёш сайловчилар! Ҳамма сайловга!

Коммунистлар блан партиясизлар халқ блокининг кандидатлари учун ўз овозларимизни берайлик!

Яшасин улуғ Совет Иттифоқи Коммунистик партиямиз!

Яшасин шонли совет ёшлари!

Ленин — Сталин байроғи остида, Коммунистик партия раҳбарлиги остида коммунизм тантанаси сари, олға!

БУТУНИТТИФОҚ ЛЕНИНЧИ КОММУНИСТИК ЁШЛАР СОЮЗИНИНГ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XII с'езди

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

нистрликлар, Ўзбекистон ССР фанлар академияси ва Ўзбекистон Совет ёзувчилари союзининг ишларидаги камчиликларни қаттиқ танқид қилади.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг секретари ўртоқ **Қ. Муртазаев** бундай деди:

Комсомол коммунистик қурилиш соҳасидаги ҳамма ишларда доим ва ҳар ерда партия блан бирга бормоқда. Республикамизнинг йигит ва қизлари мамлакатимизда коммунистик жамият қуриш юзасидан партия ва ҳукумат томонидан чизиб берилган режаларни муваффақиятли амалга ошириш учун фидокорона курашишни ўзларининг шон-шарафли иши деб ҳисоблайдилар.

Ўртоқ Муртазаев КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қарорини ҳамда СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССРда 1954—1958 йилларда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарорини амалга ошириш учун курашда ёшларнинг иштирокига батафсил тўхталиб ўтади, ёшлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни кучайтириш соҳасидаги кечиктирилмайдиган вазифалар ҳақида гапиради.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси ўртоқ **У. Юсупов** республикада хўжалик ва маданий қурилишнинг зўр бериб ривожланаётганлигини, Ўзбекистон қишлоқ хўжалигининг етакчи тармоғи бўлган пахтачиликнинг тўхтовсиз ўсаётганлигини кўрсатувчи фактларни келтиради.

Республикада халқ хўжалигининг барча тармоқларини янада ривожлантириш учун бутун шароит вужудга келтирилган. СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССРда 1954—1958 йилларда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарорининг муваффақиятли амалга оширилиши Ўзбекистоннинг социалистик экономикаси ва маданиятини юксалтиришда янги истиқболлар очиб беради.

Ўртоқ Юсупов 1954 йилда қишлоқ хўжалиги соҳасида ва биринчи галда, пахтачилик соҳасида турган энг муҳим вазифаларга тўхталиб, бундай дейди: меҳнат унуми кескин суратда оширилган, қишлоқ хўжалик ишлабчиқариши кенг миқ'ёсда механизациялаштирилган ва техникадан яхши фойдаланилган тақдирда бу вазифаларни муваффақиятли бажариш мумкин. Саноат, капитал қурилиш соҳасидаги ишларнинг миқ'ёси катта.

Ўртоқ Юсупов ўз нутқида меҳнаткашларнинг моддий фаровонлиги ва маданий савиясини ошириш масалаларига кўп э'тибор берди, уй-жой қурилиши, коммунал хўжаликни ривожлантириш, мактаб ишини ва аҳолига медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш юзасидан белгиланган планлар ҳақида сўзлади.

Ўртоқ Юсупов Министрлар Советининг, министрликларнинг ва маҳаллий совет ташкилотларининг ишлари ҳақида қилинган танқидни тўғри деб топиб, совет аппаратини тезликда қайтадан қуриш, хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма участкалари ишлари учун бу аппаратнинг жавобгарлигини ошириш зарурлигини та'кидлади.

СоюзНИХИ Марказий селекция станциясининг директори ўртоқ **С. С. Канаш** пахтачиликни комплекс равишда механизациялаш ва пахта етиштириш агротехникасини яхшилаш масалалари ҳақида гапиради. Ўртоқ Канаш республикада селекция ишлари кейинда қолаётганлигини та'кидлаб, пахтанинг тезпишар ва кўпҳосилли янги сортларини топиш ва тезликда экабошлаш, илмий муассасаларнинг колхозлар ва совхозлар блан ҳамкорлигини мустаҳкамлаш зарур, дейди.

Бухоро область партия комитетининг секретари ўртоқ **М. Жўрабоев** айтадики, СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССРда 1954 — 1958 йилларда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарори Ўзбекистон партия ташкилотлари зиммасига ва айниқса Бухоро областининг партия ташкилотлари зиммасига катта мас'улият юклайди.

Ўтган йили Бухоро области пахта тайёрлаш планини бажармади ва пахта ҳосилининг камайишига йўл қўйди. Областьнинг партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари 1952 йилда эришилган муваффақиятлардан хотиржам бўлиб, колхоз, совхоз ва МТСлар ихтиёридаги жуда кўп моддий-техника ва одам кучи ресурсларидан тўғри ҳамда тўла фойдаланишни та'мин этмадилар, агрономия фани ютуқларини ва илғор иш тажрибаларини ишлабчиқаришга жорий қилиш учун кураш олиб бормадилар, агротехника қоидаларининг бузилишига йўл қўйдилар.

Ўртоқ Жўрабоев қишлоқ хўжалигига раҳбарликни кучайтириш юзасидан Бухоро партия ташкилотининг яқин вақт ичидаги вазифалари ҳақида гапириб, коллектор-зовурларни кўпайтиришнинг муҳим эканлигини та'кидлайди. Бу соҳада Бухоро областида бирмунча иш қилинмоқда. Аммо, бу ишлар масалани ҳали тўла ҳал этмайди. Ўзбекистон Компартия Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети Бухоро областида пахтачиликни ривожлантириш тўғрисида кўп қарор қабул қилган эдилар. Аммо, сизот сувларнинг зарарли оқибатидан ва ерларни шўр босиб кетишидан колхозларни ҳамда бутун аҳолини халос қилиш масаласини шу вақтгача конкрет суратда ҳал этмадилар.

«Средазгидроэнергострой» трестининг бошқарувчиси ўртоқ **Л. Ф. Пожаров** бундай дейди:

— Энергетика қурилиши соҳасидаги иш ҳажми катта бўлишига қарамай, республикада энергетика базасининг юксалиши ўсиб бораётган эҳтиёжлардан, халқ хўжалигининг тўхтовсиз ривожланаётган тармоқларидан кейинда қолмоқда. Республика энергетиклари қурилиш ишларида қисқа вақт ичида тартиб ўрнатиш ва партия XIX с'ездининг директиваларига тамомила мувофиқ, энергетика базасини янада ўстиришни та'минлаш учун бутун кучларини сафарбар қилмоқдалар. Энергетиклар республика Министрлар Совети ҳамда Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг доимий э'тибори ва ёрдамига муҳтождирлар.

Тошкент область партия комитетининг секретари ўртоқ **О. Алимов** СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССРда 1954 — 1958 йилларда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарори муносабати блан областьдаги колхоз ва совхозлар олдида турган катта вазифалар ҳақида гапиради. Экин майдонларини кенгайтириш ва ерларнинг, айниқса Мирзачўл районларидаги ерларнинг мелиорация холатини яхшилаш соҳасидаги буюк иш программасини амалга ошириш, пахта ҳосилини анча кўпайтириш керак. Сув хўжалиги ташкилотларининг қониқарсиз ишлаётганликлари белгиланган программанинг бажарилишига халақит бермоқда.

Ўртоқ Алимов бирқанча мисоллар келтириб, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг аппарати, жумладан қишлоқ хўжалик бўлими ва ма'мурий ҳамда савдо-молия органлари бўлими кадрларни танлаш ва уларни жой-жойига қўйиш масалаларини қониқарсиз ҳал қилаётганликларини кўрсатади. Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг Бюроси ва аппарати қабул қилинган қарорларнинг қандай бажарилаётганлигини кун сайин контроль қилмаётир. Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг Бюроси Марказий Комитет, Министрлар Совети ва айрим министрликларнинг ишларидаги камчиликлар тўғрисида қилинган танқидга ҳамиша э'тибор бериб келди деб бўлмайди.

Фарғона область партия комитетининг секретари ўртоқ **Г. С. Скоробогатов** Фарғона область партия комитетининг пахтачиликка ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларига раҳбарлик қилиш ишларидаги жиддий камчиликларини йўқотиш юзасидан кўрган чоралари ҳақида сўзлади. Ернинг ирригация-мелиорация ҳолатини яхшилаш областьдаги кўп колхозлар учун жуда катта аҳамиятга эга эканлигини та'кидлаб, ўртоқ Скоробогатов Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети бу масалага жиддий э'тибор беришлари керак, дейди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари ўртоқ **Р. Е. Мельников** ҳисобот даврида республика партия ташкилоти саноат, қишлоқ хўжалиги ва маданиятни ривожлантириш соҳасида бирқанча муваффақиятларга эришганлигини та'кидлайди. Шу блан бирга, хўжалик ва маданий қурилишда бирқанча жиддий камчиликлар бор. Бу камчиликларнинг рўй бераётганлигига асосий сабабларнинг бири — ташкилий-партиявий ва партиявий-сиёсий ишларнинг ҳали ҳам суст олиб борилаётганлигидан, кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш ишларининг қониқарсиз уюштирилганлигидан иборат.

Ўртоқ Мельников кадрлар блан ишлаш масалаларига батафсил тўхталиб ўтади.

— Партия XIX с'езди ва КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми, — дейди у, — мамлакатимизнинг экономикасини кескин суратда ривожлантиришнинг конкрет программасини тузиб берди. Бу программани бажариш учун партия сиёсатини амалга ошираоладиган кадрлар керак.

Республикадаги партия органлари ҳисобот даврида кадрлар тайёрлаш ва уларни партия, совет ҳамда хўжалик ишларига кўтариш соҳасида бирқанча иш қилдилар. Лекин шунга қарамай, биз ҳозирда ҳам маҳаллий партия ва совет органларининг тажрибали раҳбарларга муҳтож эканликларини кўриб турибмиз. Бунга сабаб шуки, биз кадрларни ҳаммавақт ҳам тўғри танлаб, тўғри тарбияладик, деб айтаолмаймиз. Биз раҳбар кадрлар олдига кўпинча катта талаблар қўймадик.

Ўртоқ Мельников қишлоқ хўжалигида, саноатда, капитал қурилишда кадрларни тайёрлаш ва жой-жойига қўйиш ишларининг аҳволини анализ қилиб, бундай деди:

— Биз кадрлар блан ишлашдаги камчиликларни йўқотишимиз, КПСС Уставининг талабларига қаттиқ риоя қилишимиз керак. КПСС Устави ҳарбир коммунистдан партиянинг кадрларни ишчанлик ва сиёсий хислатларига қараб танлаш тўғрисидаги кўрсатмаларини оғишмай амалга оширишни талаб этади.

Ўзбекистон касаба союзлари Советининг раиси ўртоқ **Ж. Хўжаев** социалистик мусобақага раҳбарликни кучайтириш зарурлигини айтиб, с'езд делегатларининг э'тиборини шунга жалб этади. Касаба союзларнинг кўпгина республика комитетлари ва Ўзбекистон касаба союзлари Совети, шунингдек завод касаба союз комитетлари ва хўжалик ходимлари мусобақа масалалари блан шу вақтгача юзаки шуғулланиб келмоқдалар, олинган мажбуриятномаларни тўплаш блан чекланадилар, бу мажбуриятларнинг бажарилишини контроль қилмайдилар, мусобақа натижаларидан ҳаммани хабардор қилмайдилар, ишчилар ва инженер-техник ходимларнинг ўсган ижодий ташаббусига чинакам етакчилик қилмайдилар.

Ўртоқ Хўжаев кўпгина министрликлар ва ташкилотлар уй-жой қурилишига ажратилган маблағлардан яхши фойдаланмаётганликларини кўрсатади.

Кечки мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ревизия комиссиясининг ҳисобот докладлари юзасидан музокаралар давом этди.

Музокараларда Наманган область партия комитетининг секретари ўртоқ **С. Нуриддинов**, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ **Н. А. Муҳиддинов**, Сурхондар'ё область партия комитетининг секретари ўртоқ **О. Ҳакимов**, Тошкент область, Октябрь районидаги Каганович номли колхознинг раиси ўртоқ **Ҳ. Турсунқулов**, Бухоро шаҳар партия комитетининг секретари ўртоқ **Б. Ф. Омонова**, Ўзбекистон ССР Маориф министри ўртоқ **И. Қодиров**, Денов район партия комитетининг секретари ўртоқ **П. А. Ҳайдаров** сўзладилар. (ЎзТАГ).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини комплекс ривожлантирамиз

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми совет халқи олдига қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини ривожлантириш, яқин 2—3 йил ичида халқимизни озиқ-овқат маҳсулотлари блан, саноатни хомаш'ё блан мўл-кўл та'минлаш вазифасини қўйди.

Сентябрь Пленумининг қарорини муваффақиятли бажариш қишлоқ партия ташкилотларидан ўз ишларини қайта қуриб, ишлабчиқариш масалалари блан системали ва чуқур шуғулланишни талаб қилади.

Бизнинг колхоз районда иқтисодий жиҳатдан қолоқ колхозлардан ҳисобланар эди. Бунга сабаб шу эдики, бошланғич партия ташкилоти колхоз ҳаёти блан, бригада ва звеноларнинг иши блан, чорвачилик, сабзавотчилик, паррандачилик ва хўжаликнинг бошқа тармоқларини ривожлантириш иши блан чуқур ва системали шуғулланмасдан, «умумий» раҳбарлик қилар эди. Бригада, звено ва ферма бошлиқларини тарбиялаш, иш ўргатиш, амалий ёрдам бериш ўрнига, упар тез-тез ўзгартириб турилар эди. Бунинг натижасида бошлиқлар ўртасида қўнимсизлик, мас'улиятсизлик, интизомсизлик ҳукм сурарди. Бу ҳол ёмон оқибатларга олиб келар эди. Масалан, 1953 йилда колхоз бутун пахта майдонидан 25 центнердан ҳосил йиғиб олгани ҳолда, бригада бошлиғи йил давомида тўрт марта ўзгартирилган 4-нчи бригада атиги 8 центнердан пахта топширди.

КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қароридан кейин бошланғич партия ташкилоти ўз ишини қайтадан қуришга киришди. Коммунист ва комсомолларни колхоз ишлабчиқаришининг энг муҳим участкаларига бириктирди. Илгари бригада ва звено бошлиқлари ўртасида партия ва комсомол а'золари жуда кам эди. Пленум қароридан кейин 32 звенонинг 22 тасига коммунист ва комсомоллар бошлиқ қилиб тайинланди.

Бу йил биз 182 гектар янги ер очдик. Пахта майдонини 80 гектар кенгайтирамиз. Бутун пахта майдонини кузда чуқур шудгор қилиб қўйдик. Янгидан очиладиган ернинг 102 гектарига картошка, сабзавот ва чорва моллари учун озиқ бўладиган экинлар экамиз.

Яқинда кўкламга тайёргарлик ва чорвачиликни ривожлантириш масалалари партия ташкилотининг очиқ йиғилишида муҳокама қилинди. Бу йиғилишда тажрибали пахтакорлар, сабзавотчилар, чорвачилик ва паррандачилик фермаларининг ходимлари иштирок этдилар. Партия йиғилиши бу йил пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил етиштириш имконияти борлигини, чорвачилик ва паррандачилик фермаларини анча кенгайтириш кераклигини та'кидлади.

Дала ишларини ривожлантириш учун биз уч группа туздик.

Ҳосилот советининг раиси Омон Достонов бошлиқ биринчи группа 13 арава блан ўғит ташимоқда. Бу группа далага минг тоннага яқин маҳаллий ўғит чиқариб, чиритиш учун махсус чуқурларга кўмиб қўйди. Маҳаллий ўғит ташиш давом этмоқда.

Колхоз мироби ўртоқ Ботиров бошчилигидаги иккинчи группа колхозчилар ер карталарини йириклаштириш, ерларни янги суғориш системасига мослаштириш иши блан шуғулланмоқдалар. Улар янги ерларга сув чиқариш учун 3 километр узунликда ариқ қазидилар, 55 гектар ердаги 6 та эски увотларни текислаб, бу ерларни суғориш учун юқори томондан 2 та ариқ чиқардилар. Ариқ бўйларига 1500 та тут кўчати ўтқазилди.

Колхоз комсомол ташкилотининг секретари ўртоқ Эрмат Мусулмонқулов бошчилигидаги учинчи группа колхозчилар кўчат ўтқазиш, колхоз боғини яна 5 гектар кенгайтириш ишлари блан шуғулланмоқда.

Кўкламга тайёргарлик ишларида коммунист Холбой Ҳайитов, комсомол Эргаш Қушвоқов ўртоқлар бошлиқ бригадалар зўр ғайрат блан ишлаб бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар.

Партия йиғилишида чорвачиликни ривожлантириш масаласи алоҳида муҳокама қилинди. Йиғилишда зоотехниклар, тажрибали чўпонлар ва парранда боқувчилар қатнашди. Ма'лумки, КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми чорвачилик ва паррандачиликни ривожлантиришда колхоз ва совхозларнинг шароитига, ем-хашак базасига алоҳида э'тибор бериш кераклигини ўқтириб ўтган эди. Партия йиғилиши Пленумнинг бу кўрсатмасига амал қилиб, чорвачиликни колхознинг ишлабчиқариш шароитига мувофиқ ривожлантиришга қарор қилди.

Бизнинг колхоз атрофида табиий кўллар ва ботқоқ жойлар кўп. Аксинча қўй, эчки ва товуқчилик фермаларини кенгайтириш учун озуқа базаси етишмайди. Шунинг учун партия йиғилиши паррандачиликни ўрдак фермаси ташкил этиш ва чорвачиликни чўчқачиликни ривожлантириш ҳисобига ўстиришни зарур деб ҳисоблади. Бизнинг колхоз шароитида табиий ем-хашак базасидан фойдаланиб, бу фермалар жуда тез ривожланиши мумкин. Шу мақсад блан 40 та она чўчқа ва 2000 та ўрдак сотиб олишга қарор қилинди.

Чорвачилик ва паррандачилик фермаларининг ем-хашак базасини мустаҳкамлаш учун бедазорни 50 гектар кенгайтиришга, 25 гектар ерга лавлаги ва маккажўхори экишга қарор қилдик.

Колхоз бошланғич партия ташкилоти КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми қарорини колхозчилар оммаси ўртасида кенг пропаганда қилиш учун агитатор ва пропагандистлар сонини кўпайтирди. Шу кунларда агитаторларимиз колхозчилар ўртасида КПСС Марказий Комитетининг сайловолди Мурожаати ва қишлоқ хўжалик илғорлари республика кенгаши қатнашчиларининг Мурожаати юзасидан оммавий-тушунтириш ишларини олиб бормоқдалар. СССР Олий Советига сайлов муносабати блан колхозчилар ўртасида кўкламги дала ишларига тайёргарликни муваффақиятли тугаллаш учун социалистик мусобақа қизғин тус олди. Биз сентябрь Пленумининг қарори асосида колхоз хўжалигининг ҳамма тармоқларини комплекс ривожлантириш учун қизғин кураш олиб бормоқдамиз. Колхоз партия ташкилоти партиямизнинг озиқ-овқат ва хомаш'ё маҳсулотларини мўл-кўл қилиш тўғрисидаги топшириғини шараф блан бажариш учун бутун кучини сафарбар этади.

П. ПОЯЕВ.

Верхне-волинск районидаги Шверник номли колхоз бошланғич партия ташкилотининг секретари.

Агитация ишлари кучайтирилмоқда

СССР Олий Советига сайлов муносабати блан Оҳангарон шаҳар партия комитети меҳнаткашлар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни яхши йўлга қўйиш, агитация ва пропаганда ишларини ҳозирги даврнинг муҳим вазифалари блан боғлаб олиб бориш йўлида анча ишлар қилди.

Шаҳар партия комитетининг пропаганда ва агитация бўлими ва бошланғич партия ташкилотлари агитпункт мудирлари ва агитаторлар танлаш ишига алоҳида э'тибор бердилар. Шаҳарда ташкил этилган 14 та агитпунктнинг мудирлари ва уларнинг ёрдамчилари олий ва ўрта ма'лумотга эга бўлган коммунистлардир. Буларнинг кўпчилиги пропагандистлик ишида кўпйиллик тажрибага эга.

СССР Олий Совети сайлови муносабати блан барча бошланғич партия ташкилотлари агитколлективлар составини қайтадан кўриб чиқдилар ва улар етарли ма'лумотга ва сиёсий тайёргарликка эга бўлган кишилар ҳисобига тўлдирилди. Ҳозирги вақтда аҳоли ўртасида сиёсий агитация ишларини олиб бораётган 771 агитатордан 392 киши олий ва ўрта ма'лумотга эгадир. Агитаторларнинг кўпчилиги партия ва совет ходимлари, ўқитувчилар, врачлар, инженер-техник ходимлар ва ишлабчиқариш илғорларидан иборат.

Шаҳар партия комитетининг пропаганда ва агитация бўлими сайловларга пухта тайёргарлик кўриш мақсадида бошланғич партия ташкилотларининг секретарьлари, агитпункт мудирлари ва агитаторлар орасида ишлашни тубдан яхшилади. Улар яқинда ўтказилган семинарда «Совет халқининг моддий фаровонлиги ҳақида ғамхўрлик қилиш — Коммунистик партия ва Совет ҳукумати фаолиятининг олий қонунидир», «СССР Конституцияси — дун'ёда энг демократик конституциядир», «СССР Олий Советига сайлов муносабати блан агитаторларнинг вазифалари», «Агитаторлар ишини планлаштириш», «Агитаторлар суҳбатга қандай тайёрланишлари керак» деган темаларда лекция ва докладлар тингладилар ва ўзаро тажриба алмаштирдилар.

Яқинда агитаторларнинг шаҳар йиғилиши ўтказилди. Йиғилишда шаҳар партия комитетининг секретари ўртоқ А. Дадабоев доклад қилди. У агитаторнинг ҳозирги пайтдаги асосий вазифалари ҳақида гапириб, шаҳар ҳаётидан характерли мисол келтирди. Докладчи партия ва ҳукуматимизнинг меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини янада ошириш соҳасида кўрсатаётган ғамхўрлиги ҳақида гапириб, ўтган йили фақат Оҳангарон шаҳар меҳнаткашларидан 657 киши мамлакатнинг ҳартомонидаги дам олиш уйларида, санаторияларда ва курортларда дам олганини ва даволанганини, шаҳар савдо тармоқларида мол обороти 1952 йилдагига нисбатан бирярим ҳисса ошганини, 1953 йилда Ватан уруши инвалидлари ва меҳнат инвалидларига 2 миллион 80 минг сўм миқдорида пенсия берилганини, шу йил шаҳар бўйича соғликни сақлаш ишига 4 миллион 889 минг сўм, халқ маорифи ишига 3 миллион 336 минг сўм сарфланганини айтди.

Агитаторлар аҳоли ўртасида агитация ишларини олиб борганда бу фактлардан фойдаланмоқдалар.

Лекторлар томонидан фақат январь ойида 85 лекция ва докладлар ўтказилиб, бунда шаҳар меҳнаткашларидан 9 мингдан ортиқ киши қатнашди. Агитаторлар шу кунларда КПСС Марказий комитетининг сайловолди Мурожаати юзасидан завқли суҳбатлар ўтказмоқдалар.

Шаҳар партия комитети энг яхши агитаторларнинг тажрибасини кенг ёйиш учун тез-тез агитатор ва пропагандистлар йиғилишини ўтказмоқда.

И. МУЛЛАЖОНОВ.

Оҳангарон шаҳар партия комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири

СССР Олий Совети—давлат ҳокимиятининг олий органидир

Халқимиз Совет Иттифоқи Коммунистик партияси раҳбарлигида мамлакатимизда коммунизм қуриш ишларини зўр муваффақият блан амалга оширмоқда. Коммунизм ижодкори бўлган совет халқи хўжалик ва маданиятнинг ҳамма соҳаларида катта ютуқларга эришиб, ўзининг олий органи — СССР Олий Совети сайловига тайёрланмоқда.

Халқ блан чамбарчас боғланган бизнинг партиямиз меҳнаткашларнинг буюк ижодий кучларига таяниб иш олиб борганлиги, жамият тараққиётининг об'ектив қонунларига асосланганлиги учун ҳам жамиятимизга тўғри раҳбарлик қилмоқда, совет халқини коммунизмнинг нурли чўққилари сари дадиллик блан олиб бормоқда.

Халқимизнинг моддий фаровонлиги, бахт-саодати тўғрисида ғамхўрлик қилиш Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг олий қонунидир. Партиямизнинг халқ манфаатидан юқори манфаати йўқ. КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг «СССР қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисида»ги қарори, партия ва ҳукуматимизнинг халқ моддий фаровонлигини оширишга қаратилган бирқанча тадбирлари партия ва ҳукуматимизнинг меҳнаткашлар тўғрисида қилаётган меҳрибонлигининг яққол далилидир.

СССР Олий Советига ўтказиладиган сайлов СССР Конституциясида қонун қилиб мустаҳкамланган Совет сайлов системаси асосида ўтказилади. Совет сайлов системасига асосан давлат ҳокимиятининг маҳаллий органларидан тортиб, то олий органигача сайлов умумий, тенг ва тўппа-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли блан ўтказилади.

СССР Конституциясига асосан бизнинг мамлакатимизда ёши 18 га кирган барча гражданлар ирқига, миллатига, жинси, диний э'тиқоди, билим даражаси, ўтроқлиги, ижтимоий чиқиши, мол-мулки ва ўтмишдаги ишидан кат'ий назар сайлаш ҳуқуқига эгадир. Шунингдек, СССРда яшовчи барча гражданлар сайловга тенг иштирок этадилар. Совет конституцияси сайлов вақтида сайловчиларнинг ўз хоҳишларини эркин равишда тўла изҳор қилишларини та'мин этади. Гражданларнинг сайлаш ва сайланиш ҳуқуқларига зўравонлик қилиш, сайловчиларни қўрқитиш, алдаш, сотиб олиш ва уларга ўз эркларини амалга оширишда халақит берадиган кишилар қонун томонидан жавобгарликка тортилади.

Буржуазия мамлакатларида бутунлай бошқача аҳволни кўрамиз. Ҳозирги вақтда буржуазия либерализмидан асар ҳам қолмади, уларда «шахснинг эркинлиги» деган нарса йўқ. Кишилар ва миллатларнинг тенг ҳуқуқлилиги принципи оёқости қилиниб, бу принцип ўрнига озчиликдан иборат эксплуататорларнинг тўла ҳуқуқлилиги ҳамда эксплуатация қилинувчи кўпчилик гражданларнинг ҳуқуқсизлиги принципи жорий қилинган. Буржуазия демократик эркинликларни, меҳнаткашларнинг ҳуқуқларини долларга сотмоқда.

Капиталистик мамлакатларда мавжуд бўлган ҳартурли чеклаш (ценз)лар натижасида миллион-миллион меҳнаткаш халқ сайловга қатнашиш ҳуқуқидан маҳрум этилмоқда. Уларда умумий, тенг, тўппа-тўғри сайлов йўқ. Ҳозирги вақтда Америка Қўшма Штатлари ва Латин Америкасида саводли бўлиш цензининг мавжудлиги ўқишга ҳечқандай имконияти бўлмаган меҳнаткашларни сайлов ҳуқуқидан маҳрум этилишига сабаб бўлмоқда. Бразилияда саводсиз хотинлар сайлаш ҳуқуқига эга эмас. Ваҳоланки бу мамлакатда шаҳар хотин-қизларининг 70 проценти, қишлоқда эса 80 проценти саводсиздир. Ҳозирги вақтда Америка Қўшма Штатларида 60 дан ортиқ чеклашлар бор. 15 та капиталистик мамлакатда хотин-қизлар сайлов ҳуқуқидан маҳрум этилган.

Капиталистик мамлакатларда парламентларга депутатлар сайлаш меҳнаткашларни қўрқитиш, бостириш, террорни авж олдириш шароитида ўтказилади. 1953 йилда Италияда бўлиб ўтган сайлов вақтида де Гаспери ҳукумати ҳукумат партияси кандидатларига қарши овоз берган кишиларни ишдан бўшатиш блан қўрқитди. Шу вақтда христиан демократлар партияси, де Гаспери партияси учун агитация олиб борганларга 2 минг лир «нафақа» бериш ва'да қилди. Полиция сўл партияларнинг митингларини тарқатиб юборди. Шунингдек 1953 йилда Америка Қўшма Штатларида бўлиб ўтган президент сайловида террор, прогрессив арбобларни та'қиб қилиш жуда авж олди. Тинчлик, демократия учун курашаётган прогрессив партиялар радио, телевидение, матбуот ва кўп жойларда сайлов ўтказиш учун бинодан маҳрум қилинди.

СССР Конституцияси қуёши остида гуллаб яшнаётган Совет демократияси шароитидагина, совет тузуми шароитидагина меҳнаткашларнинг давлатни идора этиш ишларига, давлат ҳокимиятининг маҳаллий органларидан тортиб, то олий органларигача сайлаш ва сайланиш ҳуқуқига эга бўлиши та'минланган. СССРда давлат ҳокимиятининг олий органидан то маҳаллий органларигача меҳнаткашлар қўлидадир.

СССР Олий Совети — давлат ҳокимиятининг энг олий органи бўлиб, давлат ҳаётида олий раҳбарликни амалга оширади. СССР Олий Совети мамлакатимиз ижтимоий ва давлат ҳаётини тартибга солучи қонунлар чиқаради. СССР халқ хўжалигини ривожлантириш бешйиллик планларини ва давлат бюджетини тасдиқлайди, ҳукуматнинг ички ва ташқи сиёсатини амалга оширади, СССР олий идора органлари ва марказий идора органларини ташкил этади, уларнинг ишлари устидан контрольликни амалга оширади. СССР Олий Совети ўзи ташкил этган олий ва марказий идора органлари орқали мамлакатни идора этиш ишларини ташкил этади, лекин ўзи бевосита идора этиш ишларини олиб бормайди.

СССР Конституциясининг 14-моддасига мувофиқ, СССРга берилган ва лекин, Конституцияга биноан, СССР Олий Советига ҳисоб берадиган СССР органларининг: СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва СССР Министрликларининг компетенциясига кирмайдиган барча ҳуқуқларни СССР Олий Совети амалга оширади.

СССР Олий Советининг Сессияси — Олий Совет фаолиятининг ташкилий формасидир. СССР Олий Советининг сессиялари СССР Олий Советининг Президиуми томонидан йилига икки марта чақирилади. Навбатдан ташқари сессиялар бўлса, СССР Олий Советининг Президиуми томонидан унинг ўз хоҳиши блан, ёки иттифоқдош республикалардан бирининг талабига биноан чақирилади. СССР Олий Совети сессиясини чақириш тўғрисидаги масала СССР Олий Совети Президиуми мажлисида кўрилади. Сессиянинг кун тартиби эса СССР Олий Совети сессиясида тасдиқланади.

СССР Олий Совети икки палатадан — Миллатлар Совети ва Иттифоқ Советидан иборат.

СССР Конституциясига асосан Иттифоқ Совети СССР гражданлари томонидан сайлов округлари орқали 300 минг аҳолига бир депутат нормаси блан сайланади. Миллатлар Совети бўлса СССР гражданлари томонидан иттифоқдош ва автоном республикалар, автоном областьлар ва миллий округлардан қуйидаги норма блан сайланади: ҳарбир Иттифоқдош республикадан 25 депутат, ҳарбир автоном республикадан 11 депутат, ҳарбир автоном областьдан 5 депутат ва ҳарбир миллий округдан 1 депутат. СССР Олий Советининг ҳар иккала палатаси баббаравар ҳуқуққа эгадир. Улар қонун чиқаришда баббаравар ташаббус кўрсатаоладилар. Қонун СССР Олий Советининг ҳар икки палатаси — Миллатлар Совети ва Иттифоқ Совети томонидан ҳарбир палатанинг оддий кўпчилик овози блан қабул қилинса, шу вақтдагина тасдиқланган ҳисобланади. Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг сессиялари бир вақтда бошланади ва бир вақтда тамом бўлади.

Депутатлар СССР Олий Совети сессиясида ўзларининг она тилларида сўзлайдилар. Бу эса депутатларга ўз хоҳишларини ва ўз фикрларини эркинлик блан ифода этиш имкониятини беради. Капиталистик мамлакатларда бўлса, бутунлай бошқача аҳволни кўрамиз. Ҳамма капиталистик мамлакатлардаги давлат парламентларида (Швейцариядан ташқари) депутатлар шу давлатдаги ҳукмрон бўлган миллат тилида гапиришга мажбурдирлар.

СССР Олий Советининг сессияларида СССР Олий Советининг ҳар иккала палатасининг қўшма мажлисларини Иттифоқ Советининг ва Миллатлар Советининг раислари навбат блан олиб борадилар. СССР Олий Совети иккала палатанинг қўшма мажлисида СССР Олий Советининг Президиумини сайлайди. СССР Олий Советининг Президиуми қуйидаги составда сайланади: СССР Олий Совети Президиумининг Раиси, Раиснинг ўн олти ўринбосари, Президиум Секретари ва СССР Олий Совети Президиумининг ўн беш а'зоси.

СССР Олий Совети ўз функциясини фақат сессия тартибидагина амалга оширмайди. Олий Совет қонун актларини тайёрлаш, олий ва марказий идора органлари ишлари устидан контрольликни амалга оширишда СССР Олий Совети томонидан ташкил этилган комиссиялар алоҳида роль ўйнайди. Бу комиссиялар СССР Олий Советининг ички органи, қонунларни ишлаб чиқиш ва контрольликни амалга ошириш органи ҳисобланади.

СССР Олий Совети комиссиялари доимий ва муваққат комиссияларга бўлинади. Доимий комиссиялар СССР Олий Совети блан бирга тўрт йил муддатга сайланади. Бу комиссияга Мандат комиссияси ва Қонунчилик комиссияси киради. Комиссиялар ўз олдига қўйган мақсад-вазифаларга биноан Тайёрловчи-қонунчилик Контроль ва Ташкилий комиссияларга бўлинади.

Тайёрловчи-қонунчилик комиссиясига қонун чиқариш ташаббусига эга бўлган комиссия, бюджет комиссияси, ташқи ишлар комиссияси, шунингдек, муваққат тузилган редакцион комиссия киради. Контроль комиссиясига бўлса, текшириш ва ревизия комиссиялари киради. Ташкилий комиссияга мандат комиссияси ва келиштирувчилик комиссияси киради. Бу комиссиялар ўз қилган ишларидан СССР Олий Совети олдида, СССР Олий Совети сессиялари ўртасидаги даврда эса СССР Олий Совети Президиумига ҳисоб берадилар.

Комиссияларнинг ишлаш системаси демократик асосларда қурилгандир. Комиссиялар совет вакиллик муассасаларининг омма блан алоқасини мустаҳкамлаш учун хизмат қилади.

СССР Олий Совети СССР гражданлари томонидан тўрт йил муддатга сайланади. Давлат ҳокимиятининг олий органига ўтказиладиган бундай сайлов системаси СССР Олий Советининг ҳақиқий халқ вакилларидан иборат эканлигини, бизнинг мамлакатда давлатнинг олий органи ишчи-деҳқонлар ва меҳнаткаш интеллигенция қўлида эканлигини кўрсатади. СССР Олий Совети депутатлари орасида халқимизнинг энг яхши ўғил-қизлари, социалистик саноат ва қишлоқ хўжалиги илғорлари, новаторлар, олимлар, давлат арбоблари, сан'ат усталари, оддий ишчи ва колхозчилар бор.

Капиталистик мамлакатларнинг парламентларига халқ манфаатларига бутунлай қарама-қарши бўлган кишилар сайланади. Америка Қўшма Штатларида 1948—1950 йилларда конгресс составига битта ҳам ишчи кирмади. Конгресс составида 97 капиталист, 46 йирик ер эгаси, буржуазия блан жуда маҳкам боғланган 301 юрист—адвокат фирмаларининг хўжайинлари, 21 буржуа журналисти бор. Конгресснинг кейинги марта сайланган составига бўлса йирик капиталистлар янада кўпроқ кирди. Конгрессментлар составида битта ҳам негр йўқ.

Англияда юқори палата—лордлар палатасининг а'золари жуда йирик табақалардан иборатдир. Унинг составида шаҳзодалар, герцоглар, графлар, баронлар ва бошқалар бор. Лордлар палатасидаги а'золар ҳечким томонидан сайланмайди, балки наслдан-наслга ўтиб кетаверади.

Бундай аҳвол буржуазия парламентларининг меҳнаткаш халқ учун бутунлай ёт ташкилот эканлигини, буржуазия парламентларида халқдан бутунлай ажралиб қолган максимал фойда эгалари ҳукмронлик қилаётганлигини кўрсатади.

СССР давлат ҳокимиятининг олий органи—СССР Олий Советига ўтказиладиган сайловга тайёргарлик давридаги ташкилий техник масалаларда ҳам совет демократиясининг буюк принциплари ўз ифодасини топади. СССР Олий Советига сайлов кампаниясига тайёргарлик, сайлов округлари, сайлов комиссиялари ташкил этиш, сайловчилар рўйхатини тузиш, депутатликка кандидатлар кўрсатиш ва уларни рўйхатга олиш, кандидатларни агитация қилиш, сайловни ташкил этиш ва ўтказиш, унинг натижаларини якунлаш—буларнинг ҳаммаси буюк демократик принциплар асосида олиб борилади. Сайловга тайёргарлик давридаги юқорида кўрсатиб ўтилган вазифаларни бажаришга меҳнаткашлар, уларнинг жамоат ташкилотлари, комсомол ташкилотлари, касаба союзлари, кооператив бирлашмалари ва коммунистик партия ташкилотлари бевосита иштирок этадилар.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати сайлов кампаниясини ўтказиш даврида сайловчилар учун барча имкониятларни яратиб беради. Сиёсий агитация ишларини олиб бориш учун пропаганданинг ҳамма соҳалари, газета, журналлар, босмахона, қоғоз запаслари, мажлис ўтказиш учун заллар, радио ва бошқалар меҳнаткашлар ихтиёрига берилган. Сайлов кампанияси даврида кетадиган ҳамма харажатлар давлат ҳисобига бўлади.

Мамлакатимизда қарор топган изчил ва олий типдаги демократия маҳаллий Советлардан тортиб то СССР Олий Советигача депутатлар сайлашда меҳнаткашларнинг ўзлари иштирок этишларини та'минлайди. Бу эса меҳнаткашларнинг социалистик давлатга яқин бўлишларини, давлатни ўзлари идора этишларини та'минлайди.

КПСС Марказий Комитетининг сайловолди Мурожаатида: «Коммунистик партия совет социалистик демократиямизни тинмай ривожлантиришни, миллионларча меҳнаткашларнинг давлатни идора қилишда янада кенг ва актив қатнашувига эришишни ўз вазифаси қилиб қўяди», дейилади.

СССР Олий Советига ўтказиладиган бу сайлов ҳам совет халқининг буюк ма'навий-сиёсий бирлигини, Коммунистик партия блан халқнинг мустаҳкам бирлигини яна бир марта намойиш қилиб кўрсатади.

Ҳеч шубҳа йўқки, бу сайловда ҳам коммунистлар блан партиясизлар блоки тантана қилади, олий типдаги совет демократияси ўзининг буюк ҳаётчанлигини кўрсатади.

М. ҚОРИЕВ.

КОММУНИСТЛАР БЛАН ПАРТИЯСИЗЛАР БЛОКИНИНГ КАНДИДАТЛАРИ

Ма'суда Султонова

Ленин номидаги Ўрта Осиё Давлат Университетининг клуби байрам арафасидагидек говжум. Бу ерга чеҳраларида шодлик, севинч ва кўтаринки руҳ барқ уриб турган студентлар, хизматчилар, профессор ва ўқитувчилар кириб келмоқдалар. Улар бугун муҳим сиёсий масалани ҳал қилмоқчилар. Тезда клуб одам блан лиқ тўлди. Ҳамманинг қалбида қувонч. Университет коллективининг сайловолди йиғилиши очилди.

Минбарда филология факультетининг старший ўқитувчиси Ф. К. Сулаймонова пайдо бўлади. У, СССР Олий Советига депутатликка университет тарбиялаб етиштирган камтар педагог, ишчан жамоатчи, физика-математика фанлари кандидати Ма'суда Султонованинг кандидатини кўрсатади. Йиғилиш қатнашчилари ўртоқ Сулаймонованинг таклифини якдиллик блан ма'қуллайдилар.

☆

Университет жамоатчилиги Ма'суда Султоновани бирнеча марта маҳаллий Советлар депутатлигига кандидат қилиб кўрсатган ва ҳар сафар ҳам Ма'суда бу катта ишончни шараф блан оқлаган эди. Ма'суда Султонова уч марта Тошкент шаҳар Советига депутат бўлиб сайланган ва халқ хизматкори сифатида катта обрў қозониб келган. Ма'судани шаҳарнинг турли мактабларида учратиш мумкин. У мактаб-маориф ишлари блан қизиқар, у ердаги тарбия ва ўқитув ишларидаги ютуқларни оммалаштиришга, камчиликларни тугатишга ёрдам берарди.

Ма'суда 1953 йилда университетнинг қабул комиссиясига секретарь қилиб тайинланди. У, бу постда ҳам жонкуярлик блан ишлади. У, юраклари университетга кириб олий ма'лумот олишдек буюк орзулар блан тўлиб-тошган ёшлар блан шахсан суҳбатлашади, уларнинг истакларини билиб, самимий маслаҳатлар беради. Ма'суда ўзбек қизларининг олий ма'лумотли бўлишларини, уларнинг университетда та'лим олиб, ёш мутахассислар бўлиб етишишларини чин кўнгилдан истайди.

Ма'суда 1953—1954 ўқув йилида университетга 200 ўзбек қизини, шу жумладан 36 қизнинг эса физика-математика факультетига қабул қилинганлигини билиб беҳад қувонади ва уларга ўқишда ёрдам кўрсатади.

Ма'суда бу ёшларнинг порлоқ истиқболи ҳақида ўйлар экан, беихтиёр ота-онасининг ўтмиши, ўзининг мактаб ва университетда кечирган йиллари, аспирантлик даврларини хотирлайди.

Ма'суданинг дадаси Муҳаммаджон беш ёшида етим қолиб узоқ қариндошлариникида ўсди. У, ёш бола экан, қилмаган иши, тортмаган азоби қолмади. Ниҳоят, 17 ёшли Муҳаммаджон Улуғ Октябрь социалистик революциясининг озодлик ва ҳаётбахш нуридан баҳраманд бўлди. Муҳаммаджон ҳам кўплар қатори бахтли ҳаёт қуришга муяссар бўлди. У, кечки курсларда ўқиб ма'лумот олди ва ўқитувчилик қилди. Ма'суданинг онаси Бекач Султонова эса ҳозир 8 болани тарбия қилмоқда. Унинг ёшлиги муҳтожлик, хўрлик йилларида ўтди, билимдан бебаҳра қолди. Аммо Муҳаммаджон ака ва Бекач холаларнинг болалари бахтли совет замонида туғилдилар.

Ма'суда ва унинг ука-сингиллари кўп қатори кенг, ёруғ мактабларда ўқиб билим олиш ҳуқуқига эга бўлдилар.

Ма'суда ва унинг укалари Тошкентдаги 40-нчи темир йўл мактабида тарбияландилар. Ҳозир бу мактабда Ма'суданинг Махмуза (IX синф), Феруза (IV синф) деган сингиллари ўқимоқдалар. Шу мактабни олтин медаль блан битирган Воҳид Султонов САГУ физика-математика факультетининг IV курсида а'ло ва яхши баҳолар блан ўқимоқда. Ра'но эса биолог бўлиш учун САГУда билим олмоқда. Ма'суданинг Гулчеҳра деган синглиси Москва шарқшунослик институтининг аспирантидир. Ма'судаларнинг оиласига фан ва билим асосларини чуқур эгаллаш учун кенг йўл очган ва уларни бахтли ҳаётга эриштирган совет тузуми, доно Коммунистик партиядир.

Ма'суда совет даврида туғилиб ўсиб, камолга етиб бораётган миллион-миллион ёшларнинг бири. У, 1936 йилда VII-синфни мақтов қоғози блан битиргач, Ўрта Осиё давлат университетининг рабфагига ўқишга киради ва уни 1938 йилда муваффақият блан тамомлайди. Ма'судани математика фани қизиқтиради. У, бу фаннинг сиҳри, ажойиботларига мафтун бўлади, унинг халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида энг зарур фан эканлигини англайди. У математик бўлишга аҳд қилади ва САГУнинг физика-математика факультетига кириб ўқийди. Ма'суданинг билимга ташналиги, китоблар устида қунт ва сабот блан ишлаши, ўз фанини севиши унинг студентлик ҳаётини яна ҳам қувончли ва сермазмун қилади. А'лочи Ма'суда бўлиб келди. 1942 йил Ма'суда ҳаётида II курсдан бошлаб Сталин стипендиати энг қувончли йил бўлди. Шу йили у университетни имтиёзли диплом блан тамомлади. Университет раҳбарлари Ма'судадаги қобилиятни билим асосларини янада чуқурроқ эгаллашга интилишини кўриб, уни аспирантурада қолдирадилар.

Ма'суда ўз кучи, ғайратини илмий ва педагогик ишга бағишлайди. У, эҳтимол назарияси ва математика статистикаси кафедрасининг аспиранти қилиб қабул этилади. Университет профессорларидан Романовский, Саримсоқов, доцент Щеглов Ма'суданинг илмий ишларида яқиндан ёрдам берадилар. Ниҳоят, 1947 йилда Ма'суда аспирантурани битириб, эҳтимол назариясига оид илмий ишини тамомлайди. Университет илмий совети диссертантга физика-математика фанлари кандидати деган илмий даражани беради. Унинг диссертацияси «СССР Фанлар академиясининг докладлари» тўпламида босилиб чиқади. У, илмий-текшириш ишлари устида қунт ва сабот блан иш олиб бормоқда. Унинг икки илмий-текшириш иши университет олимлари илмий тўпламларида нашр қилинган.

Ма'суда Султонова физика-математика факультетида 3 йил декан ўринбосари вазифасида ишлаб, факультетда ўқув-тарбия ишлари савиясини юқори кўтаришга катта ҳисса қўшди.

Ма'суда ҳозир химия ва физика-математика факультетларида олий математикадан дарс беради. У, ҳарбир лекцияни ўқишдан олдин унга жуда катта тайёргарлик кўради, қийин формулаларни осонлик блан тушунтиришга интилади. Қўшимча материаллар, янги адабиётлардан фойдаланиб, лекциясининг кенг, та'сирли ва тушунарли бўлишига эришади. Чунки унинг лекциясини эндигина ўрта мактаб қучоғидан университетга биринчи қадам қўйган студентлар тинглайдилар. Ма'суда халқ хўжалигининг ҳамма соҳасида керак бўладиган олий математика фани асосларининг ҳарбир бўлажак физик, химик ва математик томонидан пухта, чуқур ўзлаштирилишига ҳаракат қилади.

Ма'суда студентларнинг яқин дўсти. У, бўш вақтларини студентлар орасида ўтказади. Улар блан самимий суҳбатлашади, орзу-истакларига ўртоқлашади, фан асосларини эгаллашда уларга ёрдам беради.

Ўз касби ва Ватанини чексиз севган, ўзбек халқининг содиқ қизи, камтар педагог, жамоат ишининг жонкуяри Ма'суда Султонова Совет ҳокимияти туфайли озод ва бахтиёр ҳаётга эришган, мактаб ўқувчисидан доцент унвонини олган фан кандидати даражасига кўтарилган минглаб совет аёлларининг биридир.

Ма'суда Султонова Миллатлар Советига сайлов ўтказучи 77-нчи Тошкент-Ленин сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига кандидат қилиб рўйхатга олинди.

М. ЯХ'ЕЕВ.

Ёш сайловчилар блан суҳбат

ЎРТАЧИРЧИҚ район Ворошилов номли 6-нчи ўрта мактабнинг комсомол ва ёшлари ВЛКСМ Марказий Комитетининг «СССР Олий Совети сайловида ёшларнинг иштироки тўғрисида» деб чиқарган қарорини хурсандлик блан кутиб олдилар. Мактаб комсомол ташкилоти ўзининг иш плани юзасидан агитация ишларини кенгайтириб юборди. Агитаторлар биринчи йил сайловга қатнашаётган ёш сайловчилар ўртасида сиёсий ва тарбиявий ишларга кўпроқ э'тибор бермоқдалар. Улар кейинги кунларда ёш сайловчилар ўртасида «Совет сайлови — дун'ёда энг демократик сайлов», «Совет гражданининг бурчи» ва сайлов Низоми тўғрисида бирқанча суҳбатлар ўтказдилар.

Т. КАМБЕТОВ.

АГИТАТОРЛАР САЙЛОВЧИЛАР ОРАСИДА

ЧИНОЗ район Яллама қишлоқ советидаги Ленин номли «XIX партия с'езди» колхозларининг бошланғич партия ташкилотлари СССР Олий Совети сайловига тайёрлик ишларини кун сайин кенгайтирмоқдалар. 40 дан ошиқ агитаторлар колхоз бригадаларида сайлов тўғрисида суҳбатлар ўтказмоқда.

Ленин номли колхозда 28 агитатор қизғин иш олиб бораётир. Колхоз партия ташкилоти ҳузуридаги агитколлективда агитаторларнинг йиғилиши ўтказилиб турилади. Унда агитаторлар ўтган сайловларда ортдирган иш тажрибалари ва сайловчилар ўртасида қандай иш олиб бораётганликлари тўғрисида фикр олмашдилар. Колхоз комсомол ташкилотининг секретари ўртоқ Иззатой Носирова «Сайлов ҳақидаги Низом», «Совет Иттифоқида сайлов системаси» ва бошқа темаларда ўтказган суҳбати тўғрисида сўзлаб берди. Г. Қурбонова, О. Абдураҳимова, Н. Ҳайдарова, М. Эҳсонова ва бошқа агитаторлар сайловчилар ўртасида ўтказган суҳбатлари тўғрисида мароқ блан ҳикоя қилиб бердилар.

Колхоз партия ташкилоти (секретари ўртоқ Ҳасанбой Эргашев) агитаторларга ёрдам бериб, уларнинг иши устидан контрольлик қилиб бормоқда.

АГИТПУНКТДА

Тошкент 1-нчи пойафзал фабрикаси ҳузуридаги клубга 96/47-нчи агитпункт жойлашган. Шу кунларда агитпунктда иш қизғин бормоқда. Агитпункт мудири ўртоқ Хусниддинов агитаторларга ёрдам бериш ва уларнинг иш тажрибасини оммаштириш мақсадида уларни тез-тез йиғиб туради.

Агитаторлардан Турсунов, Бобина, Абдуллаев, Самикова ўртоқлар сайловчилар ўртасида агитация ишларини кенгайтириб юбордилар.

У. МУҲИДДИНОВ.

САЙЛОВЧИЛАР ЎРТАСИДА ЛЕКЦИЯЛАР

Республика табиий, илмий билимлар пропаганда музейи СССР Олий Советига бўладиган сайлов муносабати блан Сталин районидаги агитпунктлар учун «Партия XIX с'езди» қарорларига, «СССР Конституцияси», «Халқнинг фаровонлиги» деган темаларда кўчма виставкалар ташкил қилди.

Музейнинг илмий ходимларидан Р. Солихов, С. Давлатшоева, А. Сулаймонов, У. Абдусаломов ва Муҳамедов ўртоқлар сайловчилар ўртасида «Ўзбекистон хотин-қизлари коммунизм қурилишининг актив қурувчилари», «Диннинг реакцион роли», «Одамнинг пайдо бўлишида меҳнатнинг роли», «Ўрта ва Яқин Шарқдаги аҳвол», «Ўзбекистон — Совет Иттифоқининг асосий пахта базаси» деган темаларда лекциялар ўқимоқдалар.

Кўкламги дала ишларига тайёргарликни ҳартарафлама кучайтириб юборайлик!

МТС ХОДИМЛАРИНИНГ БУТУНИТТИФОҚ МУСОБАҚАСИ

МАЖБУРИЯТ БАЖАРИЛДИ

ҚОРАСУВ районидаги машина-трактор станциясининг механизаторлари СССР Олий Совети сайлови шарафига бошланган мусобақага қўшилиб, трактор ва қишлоқ хўжалик машиналари ремонтини 15 февральгача тамомлаш мажбуриятини олган эдилар. Ремонтчилар ва'данинг устидан чиқиш учун ремонтни узел усулида ташкил қилдилар. Социалистик мусобақанинг кучайтирилиши ремонт сур'атини тезлатди ва меҳнат унумини оширди.

Ремонтчилар мусобақасида М. Горький номли колхозга хизмат қиладиган ўртоқ Муҳиддинов бригадасининг тракторчилари ғолиб чиқдилар. Бригада 4 «универсал», 4 СХТЗ ва 1 та ДТ—54 трактори ремонтини МТСда биринчи бўлиб 25 январьда тамомлади ва колхозга жўнаб кетди. У, ҳаммадан олдин ер ҳайдашга киришди. Забиров, Шодиев, Антонюк ўртоқлар бошлиқ трактор бригадаларининг механизаторлари ҳам ремонтда юқори кўрсаткичларга эришдилар. Тракторчиларнинг ғайрат блан ишлашлари туфайли ремонт муддатидан бир ой илгари—10 февральда тугалланди. 9 бригада колхозларга чиқиб кетди. Улар баҳори ер ҳайдашга киришмоқдалар.

Машина-трактор станциялари ходимларининг КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети томонидан чақирилган Бутуниттифоқ кенгаши қатнашчиларининг Совет Иттифоқидаги машина-трактор станцияларининг барча ишчиларига, мутахассисларига ва хизматчиларига қарата ёзган Мурожаатини меҳнатда янги ютуқлар блан кутиб олган МТС механизаторлари Мурожаатга жавобан янги ва оширилган мажбуриятлар олдилар.

Бу мажбурият ҳам шараф блан бажарилади.

Ш. КУЗАНБОЕВ.

Колхоз темирчиси ўртоқ Имангуловнинг ер текислайдиган машинаси

ЎРТАСАРОЙ районидаги Шверник номли колхознинг темирчиси ўртоқ Ш. Имангулов чигит экиш олдидан пахта далаларини ишлаш учун белгиланган машина тайёрлаб берди. Машина жуда содда. Уни турли маркадаги тракторларга, жумладан КД—35 ва ДТ—54 маркали тракторларга тиркаб ишлатиш мумкин. Ерни текислайдиган бу машина даланинг сатхини текислабгина қолмай, балки тупроқни юмшатиб ҳам беради.

Ўртоқ Ш. Имангулов тайёрлаган ер текислаш машинаси блан СССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг машина-синаш Ўрта Осиё станцияси қизиқди.

Станциянинг бош инженери И. И. Мелешко мухбиримиз блан суҳбатда бундай деди:

— Колхоз рационализатори Ш. Имангулов тайёрлаган ер текислаш машинасини синаш тамом бўлди. Бу механизмга мутахассисларимиз юксак баҳо бердилар. Машина далани яхши текислайди, баланд жойларни қирқиб ташлайди ва чуқурларни тупроқ блан тўлдиради. Уни колхоз ва МТС ларнинг устахоналарида тайёрлаш мумкин. Бу машина кунига юз колхозчининг қўл меҳнатини бажараолади.

Ўзбекистон ССР Маҳаллий ва ёқилғи саноати министрлигининг Тошкентдаги Чкалов номли заводи Имангулов системасидаги ер текислаш машиналарини ишлаб чиқаришга киришди.

Дала ишлари тобора қизитилмоқда

СССР Олий Совети сайлови шарафига бошланган умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилган Чиноз районидаги Ленин номли, Шверник номли, «Қизил Октябрь» колхозларининг пахтакорлари яхши натижаларга эришмоқдалар. Ҳозир бу колхозларда 1954 йил кўклам экиш кампаниясига тайёргарлик ишлари қизитилиб юборилган.

Ўтган йили янги ўзлаштирилган ерлардан 28 центнердан ҳосил етиштириб, давлат пахта тайёрлаш планини 123 процент бажарган Шверник номли колхоз а'золари эришилган ютуқларни мустаҳкамлаб, бу йил ҳар гектар ердан камида 35 центнердан ҳосил етиштириш учун курашмоқдалар. Колхоз ҳозиргача янгидан яна 130 гектар ерни ўзлаштирди. Шундай қилиб, бу йил 500 гектар ерга чигит экилади. Колхозда 5 минг метрдан ортиқ ариқлар тозаланди ва далага 1200 тоннага яқин маҳаллий ўғит чиқарилди. Барча қишлоқ хўжалик инвентарьлари ремонтдан чиқарилиб, кўклам ишига тахт қилиб қўйилди.

Шунингдек, Ленин номли, «Қизил Октябрь» колхозларида ҳам кўкламга тайёргарлик ишлари кундан-кунга кучайтирилмоқда. Бу ҳар икки колхозда ҳозиргача 1 минг гектар шудгор қилинган ерларнинг шўри ювилди. Далаларга 2 минг тоннадан ортиқ маҳаллий ўғит чиқарилди, 6 минг метрдан ортиқ ариқ-зовурлар тозаланди. Айниқса Ленин номли колхознинг Исмоилжон Раҳмонов, Ҳ. Эҳсонов, «Қизил Октябрь» колхозининг Али Норхўжаев, Нишонгул Норбекова ўртоқлар бошлиқ илғор бригадалари пахта майдонларини чигит экишга пухта тайёрламоқда. Бу бригадалар пахта экиладиган ернинг ҳар гектарига 300—350 килограммдан минерал ўғитни маҳаллий ўғит блан аралаштириб солиб, кузда шудгор қилиб қўйганлар. Ҳозир бу бригадалар ерни чигит экишга тайёрлаш чораларини кўрмоқдалар.

СССР Олий Советига сайловлар ва Ўзбекистон Коммунистик партияси XII с'езди шарафига бу колхозларнинг пахтакорлари 14 март сайлов кунигача барча пахта майдонларини чигит экишга тўла тайёрлаш мажбуриятини олиб, фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

В. ЮНУСОВ.

Ҳар гектар ердан 40 центнердан пахта етиштирамиз

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш тадбирларини белгилади. Колхозимизнинг а'золари Пленум қароридан руҳланиб, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини ошириш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Колхозимиз 1953 йилда 20 хил экин экди. Бу экинларнинг ҳаммасидан, айниқса пахтадан юқори ҳосил етиштириб, катта муваффақиятга эришдик. Биз 1162 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35,6 ўрнига 38,9 центнердан давлатга пахта топшириб, йиллик планни 109 процент адо этдик. Боғдорчилик, сабзавотчиликнинг барча турлари бўйича ишлабчиқариш плани ҳам бажарилди. Ўтган йили 1952 йилга нисбатан 900 тонна кўп пахта етиштирилди. Шартномага нисбатан давлатга 317 тонна ортиқ пахта топширилди. Колхозда пахтачилик ишларини механизациялаштиришга алоҳида э'тибор берилди ва кўп ишлар механизация кучи блан бажарилди. Шунинг натижасида ҳарбир гектар ерга иш планда мўлжалланган 391 ўрнига 240 меҳнат куни сарфланди. 1 центнер пахта етиштириш учун 8,2 ўрнига 6,6 меҳнат куни ишлатилиб, кўп миқдорда меҳнат куни тежалди. Меҳнат кунини иқтисод қилиш йўли блан колхозимизда ҳар гектар ердан 12.300 сўм ўрнига 15.300 сўмдан даромад олинди.

Колхозимиздаги 18 та пахтачилик бригадасидан 16 таси пахта планини ошириб бажарди. Ўртоқ Тошманов бошлиқ бригада ҳар гектар ердан 45,4 центнердан, ўртоқ Эгамназаров бошлиқ бригада 44,6 центнердан, ўртоқ Рихсиев бошлиқ бригада 43,4 центнердан пахта ҳосили етиштириб мусобақада ғолиб чиқдилар.

Колхозимизда пахтачилик блан бирга қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари ҳам тўхтовсиз юксалаётир. Биз пилла тайёрлаш планини 107 процент, шунингдек, чорвачилик, йилқичилик, қўйчилик, асаларичилик ва чўчқачиликни ҳам ривожлантириш юзасидан белгиланган планни ошириб бажардик.

Пахтачилик ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосили йилдан-йилга ортаётгани туфайли колхознинг даромади ҳам тобора кўпаймоқда. Колхозимизнинг даромади ўтган йили 20 миллион 600 минг сўмга етди. Деҳқончилик ишлари кенг миқёсда механизациялаштирилган натижасида меҳнат кунлари иқтисод қилиниб, колхозчиларнинг меҳнат кунларининг қиймати ортди. Ўтган йили колхозчиларнинг ҳарбир меҳнат кунига 18 сўм 60 тийин пул, кўп миқдорда ғалла ва бошқа маҳсулотлар тақсимланди. Пахтадан юқори ҳосил етиштирган, бригада, звеноларнинг а'золари меҳнат кунларига кўплаб қўшимча ҳақ олдилар. Гектаридан 44,6 центнердан пахта етиштирган звено бошлиғи ўртоқ Бўрибой Муротов ҳарбир меҳнат кунига қўшимча мукофоти блан 27 сўм 60 тийиндан, ўртоқ Сафар Қосимов 32 сўм 60 тийиндан пул олдилар. Ўртоқ Муротов оиласи 28 минг 500 сўм, Раҳмат Йўлдошев 26 минг 400 сўм нақд пул олди. Бизда бундай йирик пул, ва 3—4 тонналаб ғалла олган оилалар кўпчиликни ташкил қилади.

Биз бу ютуқларга социалистик мусобақани кучайтириб, агробиология фани ютуқлари ва илғорлар тажрибасини кенг равишда амалга оширганимиз туфайли эришдик. Ўтган йили қўшни Маленков номли колхоз блан мўл ҳосил етиштириш юзасидан социалистик мусобақа шартномаси туздик. Ҳар икки колхоз а'золари ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятни бажариш учун астойдил курашдилар. Икки колхоз бир-бирига тез-тез вакиллар юбориб турдилар ва ютуқларни ўрганиш блан, ишдаги камчиликларни ўз вақтида тугатишда бир-бирларига яқиндан ёрдам кўрсатиб келдилар. Натижада ҳар икки колхоз пахта тайёрлаш планини ошириб бажарди.

Биз бу йил Искандар массивида 100 гектар янги ер ўзлаштириб, пахта майдонини 1250 гектаргача кенгайтирамиз. Бу вазифани шараф блан бажариш учун курашиш блан бирқаторда кўклам экишига пухта тайёргарлик кўрмоқдамиз. Колхозимизнинг меҳнатсевар а'золари СССР Олий Совети сайлови шарафига бошланган умумхалқ мусобақасига қўшилиб, далада ғайрат блан меҳнат қилмоқдалар.

Шуни э'тироф қилиш керакки, кўклам экишига тайёргарлик кўришда камчиликлар ҳам йўқ эмас. 842 гектар пахта майдони ўтган йил кузда шудгор қилинган бўлса ҳам 400 гектардан ортиқ ер ҳали ҳайдалгани йўқ. Минерал ўғитлар тўла ташиб олинмаган. Биз бу камчиликларни қисқа вақт ичида бартараф қилиб, ариқ-зовурларни тозалаб, қишлоқ хўжалик асбобларини тез кунда сифатли ремонтдан чиқарамиз.

КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш каби улуғвор вазифаларни белгилади. Пленум қарорини изчиллик блан амалга ошириш учун муҳим тадбирларни кўрмоқдамиз. Бу вазифаларни бажаришда социалистик мусобақа ғоят катта роль ўйнайди. Биз колхоз а'золари блан маслаҳатлашиб бу йил ҳар гектаридан 40 центнердан пахта ҳосили ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириб, жамоат чорвачилигини янада ривожлантириш ҳамда унинг маҳсулдорлигини ошириш юзасидан — районимиздаги Маленков номли, Сталин номли, Наманган область, Тўрақўрғон районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози ва қардош Тожикистон ССР, Ленинобод область, Ленинобод районидаги Ворошилов номли колхозлар блан мусобақа ўйнадик. Биз мусобақа шартларини тўла-тўкис бажариш учун барча моддий-техника воситаларини сафарбар этиш йўли блан чигит экишга ҳартарафлама тайёрланмоқдамиз.

СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССРда 1954—1958 йилларда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарори республикамизда пахтачиликни янада юксалтириш ҳақида партия ва ҳукуматимиз томонидан қилинаётган ғамхўрликнинг ёрқин ифодасидир. Партия ва ҳукуматимиз биз пахтакорлар олдига ғоят катта ва мас'улиятли вазифа қўйди. Ўзбекистон 1954 — 1958 йиллар мобайнида Ватанимизга ҳозиргига қараганда 1 миллион 800 минг тонна ортиқ пахта етиштириб бермоғи керак. Колхозимизнинг а'золари пахтачиликни янада юксалтириб, ўз устларига олган социалистик мажбуриятни бажариш учун астойдил курашадилар. Биз бутун ишимизни қайта қуриб, мўл ҳосил етиштириш блан бу қарорни бажаришга муносиб ҳисса қўшамиз.

А. МАТҚОБИЛОВ.

Оржоникидзе район, Дўрмон қишлоқ советидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг раиси.

Миллионер бригада

Қуйичирчиқ районидаги Димитров номли колхоз а'золари 1953 йилда фидокорона меҳнат қилиб, каноп ва жут экинларидан мўл ҳосил етиштирдилар. Колхоз топширган ҳосили учун давлатдан 13 миллион 600 минг сўм пул даромади олди.

Колхознинг айрим бригадалари пландагидан кўп ҳосил йиғиб, давлатга топширдилар. Коммунист ўртоқ Дюгай Сеюн бошқарган 4-нчи бригада катта муваффақиятга эришди. Бу бригада каноннинг ҳар гектаридан 138 центнердан, жутнинг ҳар гектаридан 125 центнердан ҳосил олди. Бу ҳосилнинг 95 проценти отбор сортларга қабул қилинди. Бригада топширган ҳосили учун 1 миллион 445 минг сўм пул даромади олди. Бригаданинг ўртоқ Ким бошлиқ звеноси а'золарининг ҳарбир меҳнат кунига 40—45 сўмгача пул тақсим қилинди. Миллионер бригаданинг кўпчилик а'золари ишлаган меҳнат кунларига 25—30 минг сўмдан пул, 3—4 тоннадан ғалла олмоқдалар.

Қозоқбой ПЕРШЕЕВ.

Оржоникидзе район МТСида трактор ремонти. **Суратда:** (чапдан ўнгга) трактор ва қишлоқ хўжалик асбоблари ремонтини муддатидан илгари тамомлаган комсомол а'зоси, тракторчи ўртоқ **Холдибек Жумабеков.** Калинин районидаги Сталин номли сабзавотчилик колхоз даласида. Олдинги қаторда (чапдан) дала мудири **А. Б. Бўриев** ва тракторчи **Т. Юнусов** ўртоқлар ҳайдалган ернинг чуқурлигини текширмоқдалар. **И. Глауберзон** фотоси.

Бекободда кўкламга тайёрлик суст бормокда

БЕКОБОД райони 1953 йили пахта тайёрлаш планини бажармади. Районнинг кўпчилик колхозлари мўл пахта ҳосили етиштириш ҳақида ўз устларига олган социалистик мажбуриятларининг уддасидан чиқаолмадилар. Район партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари, шунингдек колхоз правлениеларининг а'золари ўтган йилги қолоқликка турли баҳоналарни сабаб қилиб кўрсатмоқдалар. Лекин улар пахтани етиштириш мавсумий иш бўлмай, унга тайёргарлик кўриш ва ҳосил етиштириш давомли иш эканлигини, пахта учун қишда ҳам, ёзда ҳам бир ме'ёрда зўр ғайрат блан ишлаш лозимлигини унутиб қўймоқдалар.

Шу кунларда район колхозларига келган киши кўнгилсиз манзараларга дуч келади. Далаларда шудгор қилинмаган ва ғўзапоялари юлиб олинмаган ерлар кўп. Экинзорлар атрофидаги кўпчилик катта ва кичик ариқлар ҳозиргача қазилиб, суғориш ишларига тайёр қилиб қўйилмаган. Заҳкаш, чуқур зовурларни тартибга келтириш ҳам ёмон аҳволда. Колхоз саройлари, бригадалар қўрғонларида ремонт қилинмаган плуг, сеялка, культиваторлар кўзга ташланади. Бу манзара районда кўкламга тайёргарлик ишлари бўшаштириб юборилганлигини очиқ-равшан кўрсатиб турипти.

Бўшашувчилик қолоқ колхозлардагина эмас, районнинг ўтган йили пахта тайёрлаш планини бажарган Дзержинский номли, Молотов номли, Охунбобоев номли, «Қизил пахтакор» ва бошқа колхозларида ҳам содир бўлмоқда. Дзержинский номли колхоз бу йил 2339 гектар ерга чигит экиб, ҳар гектардан 30 центнердан ҳосил етиштириш учун социалистик мажбурият олган. Бу гигант колхоз кенг майдонларда мўл пахта ҳосили етиштириши учун ҳамма имкониятларга эга. Колхозга етарли даражада кучли ҳайдов тракторлари юборилган. Давлат турли қишлоқ хўжалик асбоблари ва минерал ўғитлар блан катта ёрдам бериб келмоқда. Колхозда 1800 киши ишламоқда. Броқ колхозда бу катта имкониятлардан тўлиқ фойдаланилмаётир. Кўкламга тайёргарлик қониқарсиз аҳволда бормоқда. Колхознинг 800 гектардан ошиқ ери ҳали ҳайдалмаган ва ғўзапоялари териб олинмаган. Шунингдек ариқ-зовурларни қазиш, маҳаллий ўғит чиқариш ишлари ҳам суст олиб борилмоқда.

Ўтган йили пахта тайёрлаш планини бажарган Молотов номли колхозда ҳам аҳвол яхши эмас. Колхоз раиси ўртоқ Т. Усмонов бултурги ғалаба блан мағрурланиб, бу йилги тайёргарликнинг суст бораётганлигидан ташвишланмаётир. Колхоз далаларини сув блан та'минловчи асосий ирригация магистрали бўлган 6 километрлик катта ариқ ҳозиргача тозаланмаган. 455 гектар пахта ерининг 200 гектардан ошиқ майдонида бултурги ғўзапоялар тўқай бўлиб ётипти. Уларни йиғиштириб олиш ва ерларни шудгор қилиб, чигит экишга тайёрлаб қўйиш учун жиддий ҳаракат қилинмаётир. Колхознинг Р. Ҳолматов, Р. Дўшанов ва Ю. Сарибоев ўртоқлар бошлиқ бўлган 3-нчи, 6-нчи ва 2-нчи бригадаларида аҳвол айниқса ёмон. Бу бригадаларнинг ерлари ғўзапоядан тозаланмаган ва шудгор қилинмаган. Шунингдек маҳаллий ўғит чиқариш ва ариқ-зовурларни тозалаш ишлари ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган.

Районнинг ўтган йили пахта тайёрлаш планини бажармаган колхозларида кўкламга тайёргарлик ишлари ачинарли аҳволда. Ворошилов номли, Крупская номли, «Янги обод», «Социализм» ва бошқа колхозларда қишлоқ хўжалиги асбобларини ремонт қилиш, маҳаллий ўғит чиқариш, ариқ-зовурларни тозалаш ишлари кундан-кунга кечиктирилмоқда. Бу колхозларнинг ерларини шудгорлаш иши ҳам қониқарсиз олиб борилмоқда. Кўпчилик колхозларнинг умумий пахта майдонларининг 50 процентидан ортиқроқ ерларида шудгорлаш бошланмаган ва ғўзапоялар териб олинмаган. «Социализм» колхозида 7 та плуг ва 10 та культиваторнинг бирортаси ҳам ремонт қилинмаган. Будённий номли, Ленин номли колхозларда ҳам ҳайдов ва тирков асбоблари ремонт қилинмай бригада далаларида қаровсиз аҳволда қолиб кетмоқда.

Район колхозларига 3 та МТС хизмат қилади. Бу МТСлар кучли трактор паркларига эга. Лекин машина-трактор станцияларида ҳам кўкламга тайёргарлик ишлари зўр уюшқоқлик блан олиб борилмаётир. 2-нчи МТС (директори Ҳасанов, бош инженери Житков, бош агрономи Қозоқбоев ўртоқлар), 3-нчи МТС (директори Югай, бош инженери Коршунов ўртоқлар тракторларни ремонт қилиш ишларини турли баҳоналар блан кечиктириб келмоқдалар. Бу МТСларнинг дирекциялари колхозлар блан тузган шартномаларини ўз вақтида ва яхши бажаришлари учун ўз зиммаларига юкланган шарафли вазифаларини унутиб қўймоқдалар. Улар колхоз далаларида мўл пахта ҳосили етиштириш бир томондан машина-трактор станцияларининг хизматига боғлиқ эканлигига фарқсиз қараб келмоқдалар.

Яқинда бўлиб ўтган район пахтакорлари кенгашининг қатнашчилари бу йил колхозлар бўйича 24 центнердан ва совхозлар бўйича 35 центнердан пахта етиштириш учун социалистик мажбурият қабул қилиб, Ховос районининг пахтакорларини социалистик мусобақага чақирдилар. Бу мажбурият Бекобод районининг пахтакорларидан, механизаторларидан, партия, совет ташкилотларининг раҳбарларидан дала ишларини ҳарқачонгидан ҳам кучайтиришни, мўл ҳосил етиштириш учун ҳозирданоқ жиддий киришиш лозим эканлигини талаб этади.

Броқ, ҳозирги аҳвол бу талабга мутлақо жавоб бераолмайди. Пахта майдонларининг ярмидан кўпроғида ҳали шудгор бошланмаганлиги ва ғўзапояларнинг териб олинмаганлиги, ариқ-зовурлар қазиш планининг атиги 12 процентигина бажарилганлиги, маҳаллий ва минерал ўғитларни ташиб келтириш ва қишлоқ хўжалик асбобларини ремонт қилиш ишлари тобора кечикаётганлиги, кўклам тараддуди қониқарсиз бораётганлигини билдиради.

Район партия, совет ташкилотлари кўкламга тайёргарлик ишларида содир бўлаётган бепарволикка қат'ий барҳам беришлари ва ҳамма куч ва воситаларни дала ишларига тўлиқ сафарбар этишлари лозим.

Н. ЭГАМНАЗАРОВ.

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг махсус мухбири.

Тўрт давлат ташқи ишлар министрларининг Берлин кенгаши

БЕРЛИН, 14 февраль. (**ТАСС махсус мухбири**). Тўрт давлат ташқи ишлар министрларининг бугунги мажлисида В. М. Молотов раислик қилди. Кун тартибидаги учинчи моддани — «Австрия блан тузиладиган давлат шартномаси ҳақидаги» моддани муҳокама қилиш давом этди.

Илгари хабар берилганидек, кечаги мажлисда, бугун министрлар даставвал кун тартибидаги бу моддани бундан кейин қай таҳлитда муҳокама қилиш процедурасини кўриб чиқадилар, деб келишилган эди. Биринчи бўлиб сўз олган Даллес шундай деб таклиф қилдики, бу таклифда, тўрт давлат ташқи ишлар министрлари Австрия блан тузиладиган давлат шартномаси проектининг ўз вақтида министрлар ўринбосарлари ўзаро келишган моддаларини қабул қиладилар, дейилади.

Сўнгра Даллес, 9,16,27,42,48,48 — БИС моддаларини министрларнинг ўринбосарлари ўртасида Австрия шартномаси юзасидан бундан аввалги музокаралар вақтида СССР ташқи ишлар министри ўринбосари таклиф этган формада мувофиқлаштирилган ва қабул қилинган ҳисоблансин деб таклиф этди. Даллеснинг таклифида 35-нчи моддани ҳам совет делегацияси томонидан киритилган тузатиш блан қабул қилишга розилик билдирилади. Бу тузатишга биноан Австрия ўзидаги илгариги герман активлари учун Совет Иттифоқига тегишли бўлган ҳақларни товар етказиб бериш йўли блан тўлайолади.

Даллес эркин ва мустақил Австрияни тезроқ тиклашга қаратилган совет таклифлари ҳақида индамай ўтиб, Австрия блан тузиладиган давлат шартномаси 18 февральда имзоланиши учун тегишли чоралар кўришни таклиф қилди.

Сўнгра Бидо сўз олди. У, Даллеснинг таклифи Франция делегациясининг позициясига тамомила мувофиқ эканлигини айтди.

Иден ҳам Даллеснинг таклифига қўшилганлигини билдирди.

Раислик қилучи В. М. Молотов Австрия делегациясининг раҳбари Л. Фигльдан, муҳокама қилинаётган масала юзасидан ўз фикрингизни билдиришни истайсизми деб сўради. Фигль аввало Даллес, Бидо ва Иден таклифи ҳақида совет делегациясининг фикрини эшитишни истаганлигини билдириб жавоб берди.

Сўнгра В. М. Молотов сўз олди. У, шу фактни қайд қилиб ўтдики, Австрия блан тузиладиган давлат шартномаси тексти юзасидан тўрт давлат ўртасида мавжуд бўлган илгариги ихтилофлар ҳозирги вақтда деярлик тамомила бартараф этилган. Шунга қарамай, — деди Молотов, — бу ихтилофларни ҳали тамомила бартараф қилинган деб айтиб бўлмайди. Совет делегацияси Даллес жанобларининг таклифини, шунингдек Бидо ва Иден жанобларининг бу таклифга қўшилганликларини ма'лумотга олади.

Сўнгра В. М. Молотов бундай деди: мен илгари ҳал этилмай қолган моддалардан 48-БИС моддасини кўрсатиб ўтишни истайман (бу модда Австриянинг қарзларига тааллуқли. — Редакция). Бу модданинг ма'носига кўра, бу ҳақда келишишдан олдин Совет Иттифоқи блан Австрия ўртасида тегишли икки томонлама битим тузилиши лозим. Совет делегацияси, — деди Молотов, — СССР блан Австрия ўртасида молия масалалари юзасидан ана шундай икки томонлама битим айни бир вақтда, ҳарҳолда, министрлар Австрия блан тузиладиган шартномани имзолаш ҳақида келишган пайтдан кечикмай тузилиши мувофиқ бўлур эди деб ҳисоблайди. Демак, — деди Молотов, — биз СССР блан Австрия ўртасида икки томонлама битим тузилмагунча бу моддани тўла мувофиқлаштирилган деб ҳисоблайолмаймиз. Молотов, агар бошқа ҳамма масалалар юзасидан ўзаро келишилса ва англашиб олинса, бундай битимни тузиш қийин бўлмайди, деб умид билдиради.

Молотов бундай деди: совет делегацияси Америка Қўшма Штатлари, Франция ва Англиянинг совет делегацияси тақдим этаётган қўшимчаларга бирнеча йил мобайнида билдириб келган э'тирозларидан воз кечганликлари факти ижобий аҳамиятга эга эканлигини э'тироф қилади. Шу блан Австрия блан тезда шартнома тузиш имконияти туғилади, шунингдек Австрия блан тузиладиган шартнома юзасидан бўлган ихтилофларни кўриб чиқишни ўринбосарларга топшириш зарурати қолмайди. Эндиликда министрларнинг Австрия блан тузиладиган шартноманинг тексти ҳақидаги масала юзасидан шу кенгашда қат'ий келишишлари керак деб айтиш мумкин, лекин бунда Совет Иттифоқи тақдим этган таклифларнинг назарга олиниши шарт.

Сўнгра В. М. Молотов айтдики, Даллес Совет Иттифоқи учун илгари ҳам ва ҳозир ҳам катта аҳамиятга эга бўлган масала тўғрисида индамасдан ўтди. Совет Иттифоқи, — деди Молотов, — шу нарсага ҳамиша катта аҳамият бериб келдики, янги шартнома чинакам бажариладиган шартнома бўлсин. Биз Италия блан тузилган сулҳ шартномасининг Триестга тааллуқли моддаларига нисбатан юз берган аҳволни ғайритабиий бир ҳол деб ҳисоблаб келдик ва ҳозир ҳам шундай деб ҳисоблаётирмиз. Бу шартномани имзолаган Америка Қўшма Штатлари ва Англия мазкур моддалардан келиб чиқадиган мажбуриятларни бажармаётирлар. Триестдаги Англия, Америка ҳарбий базаси ҳали ҳам сақланиб келмоқда, бу эса Италия блан тузилган сулҳ шартномасини расмий равишда бузиш бўлибгина қолмасдан шу блан бирга Европадаги, айниқса унинг Триест жойлашган қисмидаги тинчлик манфаатларига ҳам зиддир.

Ўринбосарларнинг кенгаши ҳақидаги масала ўз-ўзидан ҳал бўлганлиги сабабли, — деди сўнгра Молотов, — биз ташқи ишлар министрлари ўринбосарларига Триест тўғрисидаги масалани кўриб чиқишни топшириш ҳақидаги таклифдан воз кечишни мумкин деб ҳисоблаймиз. Броқ, биз ташқи ишлар министрларининг ҳозирги кенгаши бу масаладан кўз юмаолмайди деб ҳисоблаймиз. Шунинг учун биз Триест тўғрисидаги масала юзасидан қуйидаги қарорни қабул қилишни таклиф этамиз.

«СССР, Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция ташқи ишлари министрлари кенгаши Хавфсизлик Кенгашига Италия блан тузилган сулҳ шартномасининг Эркин Триест Территориясига тааллуқли қисми қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш яна бошлансин деган таклиф блан мурожаат қилади».

В. М. Молотов айтдики, мана бу хилдаги содда қарор тўрт давлатнинг Триест тўғрисидаги масалани Бирлашган Миллатлар Ташкилотида кўриб чиқиш йўли блан ҳал этишга умуман интилаётганликларини кўрсатган бўлур эди.

В. М. Молотов кенгаш қатнашчиларига 35-нчи модданинг ўзгартирилган тексти ма'лумот учун топширилажагини бу текстга қарши бирор э'тироз бўлмаса керак деб кўрсатиб ўтгач, совет делегацияси тақдим этган икки таклиф қолганлигини, совет делегацияси бу икки таклифга кенгашнинг алоҳида э'тиборини жалб қилаётганлигини айтди. Молотов эслатиб ўтдики, совет делегацияси томонидан 12 февральда тақдим этилган биринчи таклиф Австрия блан тузиладиган давлат шартномаси текстига қўшимча 4-БИС моддасини киритишни кўзда тутади. Бу моддада бундай дейилади:

«Германияга қарши олиб борилган урушда ва Австрияни озод қилишда ўзларининг қуролли кучлари блан иштирок қилган давлатларнинг бирортасига қарши қаратилган ҳарқандай коалициялар ёки ҳарбий иттифоқларга кирмаслик мажбуриятини Австрия ўз устига олади.

Австрия ўз территориясида четэл ҳарбий базалар барпо этилишига йўл қўймаслик, шунингдек Австрияда четэл ҳарбий инструкторлари ва мутахассисларидан фойдаланишга йўл қўймаслик мажбуриятини ҳам ўз устига олади».

Шундан кейин Молотов айтдики, совет делегациясининг иккинчи таклифи Австрия блан тузиладиган давлат шартномаси проектининг 33-нчи моддасига ўзгартишлар киритишни кўзда тутади (бу модда оккупациячи қўшинларни олиб чиқиб кетишга тааллуқлидир. — Редакция). Совет делегациясининг бу таклифида айтилишича, Америка Қўшма Штатлари, Англия, Франция ва Совет Иттифоқи ҳукуматлари Австрия блан тузилган шартнома кучга киргандан кейин Австриянинг тегишли зоналари территорияларида турган ўз қўшинларини олиб чиқиб кетишни Германия блан сулҳ шартномаси тузилганига қадар вақтинча кечиктирадилар. Австриядан олиб чиқиб кетиш кечиктирилган қўшинлар оккупация қилиб туриш функцияларини бажармайдилар ва Австрия ма'муриятининг ишларига ҳамда мамлакатнинг жамоат-сиёсий ҳаётига аралашмайдилар. Бу қўшинларнинг ҳуқуқий аҳволи махсус битим блан белгиланади, бу битим Австриянинг иштироки блан тўрт давлат томонидан тайёрланиши ва Австрия блан тузиладиган давлат шартномаси кучга кириши блан бир вақтда кучга кириши лозим. Совет таклифи иттифоқчи ва бирлашган давлатларнинг қўшинларини Австрия блан тузиладиган давлат шартномаси кучга кирган кундан бошлаб 90 кундан кечикмай Вена шаҳридан олиб чиқиб кетишни ҳам кўзда тутади. Германия блан сулҳ шартномаси тузиш учун қанчалик тезроқ чора кўрилса, Совет Иттифоқи буни қаттиқ туриб талаб қилмоқда ва бу тадбир Европада тинчлик манфаатларига жавоб беради, деб уқтириб ўтди В. М. Молотов, — тўрт давлатнинг базибир ҳарбий қисмларининг Австрия территориясида туриш даври шунчалик тез тамом бўлади. Шуни назарда тутиш керакки, — деди В. М. Молотов, — Австрия территориясида қоладиган ҳарбий қисмлар оккупациячи ма'мурларнинг функцияларидан маҳрум этилади. Бу қўшинлар ўз давлатлари маблағлари ҳисобига сақланади. Австрия бу қўшинларни боқишга бир шиллинг ҳам маблағ сарфламайди.

В. М. Молотов ҳамма четэл қўшинларини, совет қўшинларини ҳам, америка, инглиз ва француз қўшинларини ҳам Австрия пойтахти Венадан олиб чиқиб кетиш ҳақидаги совет таклифига тўхталиб бундай деди: Вена шаҳри қўшинсиз қолмайди, унда қўшинлар бўлади, лекин Австрия қўшинлари бўлади. Биз имзоламоқчи бўлган шартномага мувофиқ Австрия ўзининг армиясини ташкил қилиш имкониятини олади, Венада Австриянинг қайси ҳарбий қисмлари туриши лозимлигини Австрия ҳукумати ўзи белгилайди. Шундай қилиб, бу таклиф тўрт давлатдан бирортасига ҳам ҳечқандай путур етказмайди, тўрт давлат ўз ҳаражатларини бирмунча камайтираолади, шу блан бирга бу таклиф Австрия халқининг манфаатларини назарга олган қадам бўлади.

Сўнгра В. М. Молотов Совет Иттифоқи нима учун ҳозирги вақтда мазкур таклифларни тақдим этаётганлиги ва нима учун Совет Иттифоқи бу таклифларни бундан беш йил муқаддам, ташқи ишлар министрлари ўринбосарларининг кенгашида Австрия блан тузиладиган шартнома муҳокама қилинган вақтда тақдим этмаганлиги тўғрисидаги масалага тўхталди.

Бунинг сабаблари мутлақо равшан, — деди В. М. Молотов. — Бундан беш йил илгари Европа территориясида ҳозирги америка ҳарбий базалари йўқ эди, эндиликда бундай ҳарбий базаларнинг сони деярлик юзга етиб қолди. Табиий, агар ана шу америка базалари бўлмаса эди, Европа давлатлари территориясида ана шу даражада кўп америка ҳарбий базалари мавжуд бўлганлиги натижасида ҳозирги вақтда юз берган кескин вазият ҳам бўлмас эди.

Алоҳида э'тибор беришни талаб қилаётган яна бир сабаб шундан иборатки, — деди ўз сўзини давом этдириб В. М. Молотов, — эндиликда «Европа мудофаа бирлашмаси»ни тузиш планлари пайдо бўлди. Бу план Ғарбий Германияда герман милитаризмини тиклашни кўзда тутади. Агар ана шундай планлар бўлмаса, ёки улардан воз кечилган бўлса эди, бу ҳол Австрия блан давлат шартномаси тузиш тўғрисидаги масаланинг ҳал этилишини ҳеч сўзсиз енгиллаштирган бўлур эди.

Сўнгра В. М. Молотов дедики, Австрия блан тузиладиган давлат шартномасини тайёрлашнинг кечикишига Совет Иттифоқи томонидан бу шартномага Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция ҳукуматлари рози бўлаолмайдиган таклифларни киритди, деб изоҳ беришга ба'зан уринилади. Энди бугун ма'лум бўлиб қолишича, — деди В. М. Молотов, — бу таклифлар асло номақбул эмас экан. Бугун мақбул деб э'тироф қилинган таклифларимизнинг қабул қилинишини беш йил пайсалга солиб келинди. Мана бу ҳол Австрия блан шартнома тузишнинг кечиктирилганлиги учун ким жавобгар эканлигини яна бир марта яққол кўрсатади. Совет делегациясининг фикрича, агар бу ерда Австрия блан шартнома тузишни пайсалга солиш учун яна ҳарқандай янги баҳоналарни қидиришга киришилса, бу — нотўғри бўлур эди. 33-нчи модда блан 4-БИС моддасига тааллуқли совет таклифлари Совет ҳукуматининг минимал истакларини ўз ичига олади, бу таклифлар Европада хавфсизликни та'минлашни мақсад қилиб қўяди ва Австрия халқининг ҳамда Австрия ҳукуматининг Австрия блан шартнома тузишни тезлатишга қаратилган қонуний талабларини қондириш истаги буни тақоза қилади.

Совет ҳукумати, — деди В. М. Молотов, — ўзи зарур деб топган тузатишларни киритиш шарти блан дарҳол, шу ҳафтадаёқ Австрия блан шартнома имзолашни таклиф этади. Бу таклиф Австриянинг истакларига мос келади, у Австриянинг манфаатларига ҳеч сўзсиз жавоб беради ва Австрия масаласини ҳал этишда илгари қараб босилган қадам бўлади. Совет Иттифоқининг Австрия блан тузиладиган шартномани дарҳол имзолаш ҳақидаги таклифи четэл қўшинларининг Австрия территориясини оккупация қилиб туришини дарҳол битиради, илгариги герман активларини шартнома текстида кўзда тутилганидек дарҳол Австрияга топширилишини билдиради.

В. М. Молотов бундай деди: Совет Иттифоқининг таклифларида яна шу нарса кўзда тутиладики, Австрия территориясида бирмунча миқдорда четэл қўшинларининг вақтинча қолдирилиши зарурлиги муносабати блан Австрия учун муваққат равишда ба'зи чеклашлар сақланиб қолади. Албатта, агар биз буни қилмаслик имкониятига эга бўлсак, бу — яхшироқ бўлур эди, — деди В. М. Молотов, — броқ, Европанинг марказида ташвиш туғдирадиган шароитлар вужудга келганлиги сабабли ана шу чора зарур бўлиб қолди; мазкур шароитлар Германия блан сулҳ шартномаси тузиш кечикканлиги сабабли Австриянинг хавфсизлигини тегишинча та'минлайолмайди. Германия блан сулҳ шартномаси тузишнинг кечиктирилиши Совет Иттифоқининг айби блан бўлган нарса эмас.

В. М. Молотов ўз сўзининг охирида, совет делегацияси тақдим этган таклифлар тегишинча э'тибор блан кўриб чиқилади, деб умид билдирди.

Совет делегацияси ишонадики, унинг таклифлари, даставвал, Австриянинг ўзида тўғри тушиниб олинади, чунки бу таклифлар Австриянинг манфаатини кўзда тутади ва илгарига қараб босилган катта қадам бўлади, чунки давлат шартномасини тезроқ тузиш имкониятини та'минлайди.

В. М. Молотов нутқидан кейин Франция, Англия ва Америка Қўшма Штатларининг ташқи ишлар министрларига совет делегацияси таклифларининг текстлари: Триест тўғрисидаги масала юзасидан қарор проекти, қўшимча 4-БИС моддасининг проекти, шунингдек Австрия блан тузиладиган давлат шартномаси 33-нчи моддасининг ва 35-нчи модда 6-нчи бандининг ўзгартирилган таҳрирлари текстлари топширилди.

33-нчи модданинг совет делегацияси таклиф этган янги таҳририда бундай дейилади:

33-нчи модда

«1. Австриядаги контроль механизми ҳақида 1946 йил 28 июнда тузилган битим шу шартнома кучга кирган кундан бошлаб ўз кучини тўхтатади.

2. Шу шартнома кучга кириши блан Австриядаги оккупация зоналари тўғрисида ва Вена шаҳрини идора қилиш ҳақида 1945 йил 9 июльда тузилган битимнинг 4-нчи моддасига мувофиқ та'сис қилинган иттифоқчилараро комендатура Вена шаҳрини идора қилиш юзасидан бўлган барча функцияларни бажаришни тўхтатади.

Иттифоқчи ва бирлашган давлатларнинг қўшинлари шу шартнома кучга кирган кундан бошлаб 90 кундан кечикмай Вена шаҳридан олиб чиқиб кетилади.

3. Австрия масалалари блан шуғулланучи Иттифоқ комиссиясининг ходимлари мумкин қадар тез муддат ичида ва ҳарҳолда шу шартнома кучга кирган кундан бошлаб 90 кундан кечикмай Австриядан чақириб олинади.

4. Иттифоқчи ва бирлашган давлатлар Иттифоқ комиссияси томонидан комиссиянинг ва унинг бутун Австриядаги органларининг эҳтиёжлари учун, шунингдек Вена шаҳридаги иттифоқчилараро комендатура ва қўшинлар томонидан мусодара қилинган ва ҳали ҳам уларнинг ихтиёрида бўлган Австриянинг ҳамма мулкини белгиланган 90 кунлик муддат ичида Австрия ҳукуматига қайтариб бериш мажбуриятини оладилар. Бу модда асосида олинган мажбуриятлар ушбу шартноманинг 35-нчи моддасидаги қарорларга путур етказмасдан бажарилади.

5. Америка Қўшма Штатлари, Англия, Франция ва Совет Иттифоқи ҳукуматлари Австрия блан тузилган шартнома кучга кирганидан кейин ўз қўшинларини Австриянинг тегишли территорияларидан олиб чиқиб кетишни Германия блан сулҳ шартномаси тузилганига қадар вақтинча кечиктириш ҳуқуқига эгадирлар.

Австриядан олиб чиқиб кетиш кечиктирилган қўшинлар оккупациячилик функцияларини бажармайдилар ва Австрия ма'муриятининг ишларига ва мамлакатнинг жамоат-сиёсий ҳаётига аралашмайдилар. Бу қўшинларнинг ҳуқуқий аҳволи махсус битим блан белгиланади, бу битим Америка Қўшма Штатлари, Англия, Франция, СССР ҳукуматлари ва Австрия ҳукумати томонидан қабул қилинади ҳамда Австрия блан тузиладиган давлат шартномаси кучга кириши блан бир вақтда кучга киради.

Сўнгра раислик қилучи В. М. Молотов Л. Фигльдан муҳокама қилинаётган масала юзасидан бирон нарса айтаоласизми, деб сўради.

Фигль Австрия ҳукумати бугун Даллес тақдим этган таклифга рози эканлигини айтди. У, шартнома проектининг 35-нчи моддасига совет делегацияси тақдим этган тузатишга ҳам рози бўлди. СССР делегацияси томонидан тақдим этилган 4-БИС моддасига келганда Фигль Австриянинг бу масалага қандай муносабатда эканлигини айтаолмаяжагини, чунки бунга ўз ҳукуматидан ваколат бўлмаганлигини билдирди. Фигль шартнома проектининг 33-нчи моддасига киритилган совет таклифлари ҳақида ҳам шуни айтди. Фигль менинг ваколатларим шартноманинг фақат мавжуд проектига тааллуқлидир, деди.

Шундан кейин Даллес сўз олди. У, В. М. Молотовнинг баёнотини эшитган бўлса ҳам, совет делегациясининг барча таклифлари ҳақида ўз фикрини айтаолмаслигини, чунки, даставвал, бу таклифлар тексти блан танишиб чиқишни истаганлигини билдирди. Сўнгра, Даллес, унинг ўз та'бирича, В. М. Молотовнинг нутқи ҳақида бирмунча умумий фикрларни айтди. У, аниқ ва конкрет совет таклифларини нотўғри талқин қилишга уриниб кўрди. У, Германия блан сулҳ шартномаси тузилганига қадар тўрт давлат қўшинларини Австриядан олиб чиқиб кетишни кечиктириб туриш тўғрисидаги совет таклифини Австриянинг оккупация қилинишини давом эттдириш деган ма'нода та'бирлаш йўлидаги уринишларини яна такрорлади, ҳолбуки совет делегациясининг бу таклифи янги аншлюснинг олдини олиш зарурлигини кўзда тутиб киритилган эди. У, совет таклифи ҳақиқатан ҳам Австриянинг оккупация қилинишини тугатишни кўзда тутганлигини атайин э'тиборсиз қолдирди, ҳолбуки бу таклиф тўрт давлатнинг вақтинча қоладиган қўшинларининг ҳечқандай оккупация функцияларини бажармаслигини ва Австриянинг ижтимоий-сиёсий ҳаётига аралашмаслигини кўзда тутади. Даллес Америка Қўшма Штатлари қуролли кучларининг чет давлатлар территориясида бўлишини оқлашга уриниб, бу давлатларнинг ўзларч америка қўшинларининг юборилишига «ҳаракат қилдилар» деб да'во қилди. Даллес совет таклифининг тўрт давлат қўшинларини Австрия территориясида фақат вақтинча қолдиришни кўзда тутган қисмини шубҳа остига олмоқчи бўлди, ҳолбуки совет таклифида, Германия блан сулҳ шартномаси тузилганига қадар қўшинларни Австрияда қолдириш кўзда тутилади, деб аниқ кўрсатилган.

Даллес сўзининг охирида бундай деди: Америка Қўшма Штатлари делегацияси Австрия блан тузиладиган шартнома проектининг ўзаро келишилмай қолган моддаларини Совет Иттифоқи томонидан таклиф этилган шаклида қабул қилди, аммо Совет делегациясининг 4-нчи ва 33-нчи моддаларга ҳечқандай тузатиш киргизмаслиги шарт. Америка Қўшма Штатлари делегацияси, — деди Даллес, — совет делегациясининг мазкур моддаларга тақдим этган тузатишларига қўшилаолмайди.

Шундан кейин сўз олган Ж. Бидо совет таклифларининг қабул қилинишига қарши э'тироз билдирди. У, ҳақиқий фактларга хилоф суратда, Австрияда ҳам Европадаги умумий аҳволда ҳам, совет таклифларининг киритилишини ма'қуллай оладиган ҳечқандай воқиа рўй бермади, деб да'во қилди. В. М. Молотов ўз нутқида Совет Иттифоқининг ҳозирги вақтда Австрия давлат шартномаси проектига ўз таклифларини нима учун киритиш зарур деб топганлигини тушунтириб берган эди. Бидо В. М. Молотов нутқининг шу қисми тўғрисида ҳеч гап айтмади.

Бидодан кейин Иден сўзлади. У, совет таклифларининг моҳиятини бузиб, совет делегацияси Австрия давлат шартномасини имзолашни хоҳламайди, деб да'во қилди. Иденнинг айтишича, совет таклифлари гўё Австрияга мақбул эмас эмиш.

Шундан кейин Фигль сўз олди. У, Австрия ҳукумати кенгашда қатнашаётган Австрия делегациясини давлат шартномасининг мавжуд проектига қўшилишга вакил қилди, деган сўзларини яна такрорлади.

Шундан кейин В. М. Молотов нутқ сўзлади. В. М. Молотов ўз нутқида мажлисда айтилган фикрлар тўғрисида бирқанча янги мулоҳазаларини айтди. В. М. Молотов Фигль блан Иденнинг нутқларида Австриянинг позициясини талқин этишда фарқ борлигини кўрсатди ва Австрия номидан вакил қилинган Фигльдан кўра Иденнинг нима учундир Австрия номидан кўпроқ гапираётганлигини та'кидлади.

Иден жаноблари, — деди В. М. Молотов, — Австрия совет таклифини қабул қилаолмайди, деди. Фигль жаноблари бошқа нарса тўғрисида гапирди. Фигль жаноблари Австрия делегациясининг муайян ва чекланган ваколати борлигини, совет делегацияси томонидан 12 февральда киритилган таклифлар Австрия ҳукуматига ма'лум бўлмаганлигини ва Австрия делегацияси бу таклифларга жавоб қайтариш ваколатига эга эмаслигини айтди. Аммо, муайян таклифлар юзасидан ўз фикрини айтиш ваколатининг йўқлиги блан бу таклифларга қарши гапириш ўртасида фарқ бор. Иденнинг айтишича, Австрия делегацияси гўё бу таклифларга қарши чиққан эмиш. Шундай қилиб, Иден жанобларининг да'воси ҳақиқатга тўғри келмайди. Фигль жаноблари Австриянинг позицияси тўғрисида Иден жаноблари да'во қилганидан бошқача гапирди.

Сўнгра, В. М. Молотов Даллес, Бидо ва Иденнинг мулоҳазаларига жавоб қайтарди.

В. М. Молотов Даллеснинг тўрт давлат ҳарбий қисмларини Австрия территориясида оккупация функцияларисиз вақтинча қолдириш тўғрисидаги совет таклифи гўё Австрия оккупациясини абадий сақлаб қолишдан иборат дегач да'волари асоссиз эканлигини кўрсатди.

Америка ҳарбий базалари, — деди Молотов, — Европадаги қайси давлат территориясида вужудга келтирилган бўлса, бу ҳарбий базалар мазкур давлатларнинг дидига ёқади, деб айтадилар. Аммо, Америка ҳарбий базалари Францияда, Италияда ёки масалан, Исландияда жуда ма'қулланмоқда, деган таассурот ҳаммада бор деб бўлмайди. Ма'лумки, Америка ҳарбий базаларини вужудга келтириш ҳуқуқини олиш учун ба'зан иқтисодий, сиёсий ва бошқа йўллар блан таз'йиқ кўрсатиш чораларини кўрадилар. Бунинг натижасида базаларнинг вужудга келтирилишига «эркин суратда изҳор қилинган таклиф» деган нарса ҳосил бўлади. Масалан, айтайлик, иккиюз минг аҳолиси бўлган Исландия ўз территориясида Америка ҳарбий базасининг вужудга келтирилишини «илтимос» қилса, бу масала юзасидан тузилган битим тенг ҳуқуқ асосидаги битим деб қаралиши мумкин эмас, албатта.

В. М. Молотов сўзини давом эттдириб, бундай деди: Англия-Американинг Триестдаги базаси «эркин суратда изҳор қилинган таклиф»га мувофиқ вужудга келтирилган деб да'во қилиш мумкинми. Бундай деб да'во қилиш жуда қийин, аммо исбот қилиш эса, ҳарҳолда, мумкин эмас. Ҳаркимсага аёнки, Триестда Англия-Америка ҳарбий базасининг вужудга келтирилиши Италия блан тузилган ва Америка Қўшма Штатлари ҳамда Англия имзолаган сулҳ шартномасини бузишдир, шу блан бирга Европанинг ба'зи районларини бессаранжом ҳам қилиб қўяди. Кези келганда шуни айтиш керакки, бу база Австрия яқинида жойлашган. Шу сабабдан, совет делегацияси бугун Триест масаласи юзасидан ўзи киритган таклиф ҳақида ўзаро келишиш қийин бўлмас эди, деган фикрдадир.

В. М. Молотов совет делегациясининг, тўрт давлат ташқи ишлар министрлари кенгаши Хавфсизлик Кенгашига мурожаат қилсин ва бу мурожаатида Италия блан тузилган сулҳ шартномасининг Эркин Триест Территориясига доир қисми қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масалани яна қараб чиқишни таклиф этсин, деб қилган таклифини эслатиб ўтди. Иден жаноблари совет делегациясининг бу таклифини тамомила бошқача баён қилди. Унинг да'во қилишича, гўё совет делегацияси Австрия блан шартнома тузилишидан илгариёқ Хавфсизлик Кенгаши Триест масаласи юзасидан қарор қабул қилсин, деб талаб қилмоқда эмиш. Аммо, — деди В. М. Молотов. — бундай талаблар совет таклифида йўқ.

Сўнгра, В. М. Молотов Австрияда вақтинча қолдириладиган тўрт давлат ҳарбий қисмларининг оккупация режимини бажармасликлари шарт қилиб қўйилиши кераклигини кўрсатди. В. М. Молотов дедики, агар совет таклифи бу жиҳатдан етарли даражада аниқ та'бирланмаган бўлса, совет делегацияси ўз проектини яхшилаш учун бошқа таклифларни эшитишга тайёрдир.

Биз, — деди Молотов, — буерда ҳаммамиз учун мақбул бўлган ва тўрт давлатдан ҳечбирининг манфаатларига хилоф бўлмайдиган ҳамда Австрия халқининг истакларига жавоб берадиган қоида-низомлар тўғрисида бир қарорга келишни таклиф этамиз. Бундай бир қарорга келиш тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларига мувофиқ бўлар эди.

Бидонинг, Совет ҳукуматининг нима учун қўшимча таклифлар киритаётганлигини тушунаолмайман, деб қилган баёнотига тўхталиб, В. М. Молотов кейинги йилларда халқаро вазиятда рўй берган ўзгаришларнинг аҳамиятини уқтириб ўтди. Австрия блан тузиладиган шартнома проектининг бундан беш йил илгари ёзилган моддалари, — деди Молотов, — эндиликда кифоя эмас, чунки эндиликда аншлюсс хавфи пайдо бўлди, бундай хавф ҳали яқиндагина йўқ эди. «Европа мудофаа бирлашмаси» тўғрисида гапирилабошлаганидан буён, — деди сўзини давом этдириб В. М. Молотов, — герман милитаризмининг тикланиш хавфи пайдо бўлган пайтдан буён вазият анча ўзгарди ва аншлюсс хавфи кучайди. Шу сабабдан, Германия блан тузиладиган сулҳ шартномаси тўғрисидаги масалани ҳал этиш кечиктириб келинаётганлиги сабабли совет делегацияси киритишга мажбур бўлган таклифлар бундан беш йил илгариги вазиятдан фарқ қиладиган ҳозирги вазиятга муносибдир. Молотов Иденнинг нутқи совет делегациясини кўпроқ таажжублантирганлигини кўрсатди. Иден Совет Иттифоқининг позицияси тўғрисида шундай гапларни айтдики, бу гаплар сра ҳам фактларга тўғри келмайди. Иден жаноблари совет делегацияси гўё тўрт шартни илгари сурганлигини, бу шартлар бажарилганида, совет делегацияси Австрия блан тузиладиган шартномани имзолашга рози бўлажагини айтди. Иден жаноблари бу шартларни санаб чиқди. Биринчидан, Триест тўғрисидаги масала юзасидан бир қарорга келиш. Аммо, совет делегацияси бундай шартни илгари сургани йўқ ва сурмаётир. Иккинчидан, Германия блан сулҳ шартномасини тузиш. Совет делегацияси бундай шартни ҳам илгари сургани йўқ ва илгари сурмаётир. Учинчидан, «Европа мудофаа бирлашмаси»ни тузишдан воз кечиш. Биз, — деди В. М. Молотов, — бундай шартни ҳам қўйганимиз йўқ. Биз, агар «Европа мудофаа бирлашмаси»ни тузиш плани улоқтириб ташланса, бу — Австрия блан шартнома тузилишини енгиллаштирган бўлур эди, албатта, деб айтган эдик. Бу шубҳасиз. Тўртинчидан, Иден, совет делегацияси Шимолий Атлантик блокини бекор қилишни таклиф этмоқда, деди. Мен, — деди сўзини давом этдириб В. М. Молотов, — ҳатто, Шимолий Атлантик блоки деган сўзларни тилга ҳам олмаган эдим. Иден жаноблари Совет Иттифоқи гўё «Шимолий атлантик блокини улоқтириб ташлангиз, шундагина Австрия блан шартнома тузилади» демоқда, деган фикрни қаердан топди экан. Мен бу хилдаги гапларни ҳечқачон айтмадим ва шундай деб таклиф қилаётганим йўқ. Афтидан, Иден жаноблари Англиядаги ба'зи газеталарни ўқиб, шундай гапларни айтган бўлса керак. Ана шу газеталар бирқанча масалалар юзасидан совет делегациясининг позициясини бузиб кўрсатдилар ва куракда турмайдиган бўлмағур гапларни Совет Иттифоқига тўнкамоқдалар. Совет Иттифоқи Австрия блан шартнома тузиш масаласини Шимолий Атлантик блоки тўғрисидаги масала блан боғламоқда дейдилар. Биз бу масалаларни бир-бири блан боғлаётганимиз йўқ. Бу, ба'зи газеталарнинг уйдирмасидир. Совет делегациясига шундай фикрни ҳам тўнкамоқдаларки, Европада коллектив хавфсизлик тўғрисидаги Умумевропа шартномаси ҳақидаги таклифимиз гўё дастлабки шарт сифатида Шимолий атлантик блокининг тугатилишини талаб қилади эмиш. Аммо, бу — уйдирмадир. Биз бундай деганимиз йўқ.

В. М. Молотов ўз сўзининг охирида совет делегациясининг бўлиб ўтган муҳокамалардан чиқарган хулосаларига тўхталиб ўтди.

Совет делегациясининг таклифлари, — деди В. М. Молотов, — кўп нарсани талаб қилмайди. Бу таклифлар Европада вужудга келган халқаро вазиятдан, Германия блан сулҳ шартномасининг тузилиши кечиктириб келинганлиги фактидан ва бу блан Австрияга нисбатан аншлюсс хавфи кучайганлиги фактидан келиб чиқади. Совет делегацияси Австрия блан тузиладиган ва асосан келишилган шартномага бир қўшимча ва бир тузатиш киритади. Совет таклифи Германия блан сулҳ шартномаси тузилганига қадар Америка Қўшма Штатлари, Англия, Франция ва Совет Иттифоқи ҳарбий қисмларининг бирқанчасини оккупация функцияларисиз Австрияда қолдиришни кўзда тутади. Бу, Австрияни тўла қаноатлантирмайди. Биз бу фикрга қўшиламиз. Аммо, мазкур таклиф асосан Австрия халқининг ва Австрия ҳукуматининг манфаатларини кўзда тутади. Бу таклифнинг қабул қилиниши Австриянинг манфаатларига жавоб беради; бу таклифни қабул қилишдан бош тортиш ажнабий давлатларнинг бирортасига фойдали бўлиши мумкин, халос. Совет таклифининг қабул қилиниши Австрия шартномаси тўғрисида масалани ҳал этган бўлур эди ва биз бу шартномани шу ҳафта ичида имзолай олган бўлур эдик.

В. М. Молотов сўзини давом этдириб, бундай деди: 4-БИС моддасига таалуқли совет таклифи муҳим аҳамиятга эгадир. Буерда, Австриянинг бетараф қолдирилиши Қўшма Штатларга ҳам мақбул бўлур эди, деб айтилган фикр совет таклифига қарши э'тироз билдирилмаслиги кераклигини кўрсатади деб ўйлайман. Австрия ҳеч қандай группаларда қатнашиш ниятида эмас, деб Австрия ҳукуматининг матбуотда ва Фигль жанобларининг шу кенгашда қилган баёнотлари ҳам Совет Иттифоқининг бу таклифини рад қилмаслик кераклигини кўрсатади.

Фигльнинг 4-БИС модда ва 33-нчи модда ҳақидаги совет таклифларига жавоб қайтариш учун менга ваколат берилмаган, деган баёнотига тўхталиб, В. М. Молотов бундай деди: Фигльнинг яқин орада шундай ваколатларни олишини кутиб туриш ва кенгашда дискуссияни ижобий тарзда, я'ни Австрия блан тузиладиган шартномани кенгашнинг ҳамма қатнашчиларига мақбул бўлган ҳамда Австрия ҳукумати блан келишилган шартлар асосида имзолаш блан тамомлаш мумкин бўлар эди.

Даллес, Бидо, Иден ва Фигльнинг ҳечқандай янги фикрларни илгари сурмаган қисқача нутқларидан кейин, раислик қилучи В. М. Молотов Австрия блан тузиладиган давлат шартномаси масаласини муҳокама қилишни бундан кейинги мажлисларнинг бирида давом этдиришни таклиф қилди. Бу таклифга э'тироз билдирилмади. В. М. Молотов эртага бўладиган эрталабки ва кечки мажлислар СССР нинг Германиядаги олий комиссари резиденциясида, шундан кейин сешанба куни бўладиган мажлис эса, собиқ Контроль кенгаши биносида ўтказилажагини э'лон қилди. Молотов тўрт давлат ташқи ишлар министрлари кенгашининг ишини 18 февральда тамомлаш тўғрисида ўзаро келишилганлигини ҳам билдирди.

Шу блан мажлис ёпилди.

Тўрт давлат ташқи ишлар министрларининг ёпиқ мажлиси

БЕРЛИН, 15 февраль. (**ТАСС махсус мухбири**). Бугун соат 11 да СССРнинг Германиядаги Олий Комиссари резиденциясида тўрт давлат ташқи ишлар министрларининг ёпиқ мажлиси бўлди. Министрлар кун тартибидаги биринчи моддани — «Халқаро муносабатлардаги кескинликни камайтириш тадбирлари тўғрисида ва Франция, Англия, Америка Қўшма Штатлари, Совет Иттифоқи ва Хитой Халқ Республикаси Ташқи Ишлар Министрларининг кенгашини чақириш ҳақида»ги моддани муҳокама қилишни давом этдирдилар.

Афғонистон жамоатчилиги Америка Қўшма Штатларининг Осиёдаги сиёсатини қораламоқда

КОБИЛ, 15 февраль. (ТАСС). «Анис» газетаси бошмақоласида Покистоннинг Кобилдаги элчиси Шахнинг баёнотини шарҳлаб, унинг, Покистон бош министрининг нутқи Америка Қўшма Штатлари томонидан Покистонга бериладиган ҳарбий ёрдамнинг хавфли оқибатлари тўғрисида афғонларнинг бутун шубҳа ва гумонларига чек қўйди, деган да'воларни қат'ий рад этади. Газета бундай деб та'кидлайди: «Покистон бош министрининг баёнотлари Афғонистонни қаноатлантирмади. Американинг Покистонга ҳарбий ёрдам бериши тинчлик ва умумий хавфсизлик принципларига тамомила хилофдир. Афғонистоннинг бундай позицияси асослидир ва қўшни давлатлар ҳамда мусулмон давлатларининг бу масалада тутган позицияларига мувофиқдир».

Газета Миср президентининг баёнотини, Покистоннинг Америка томонидан бериладиган ҳарбий ёрдамни қабул қилганига қарши Ироқ қиролининг норозилик билдирганини, я'ни Покистонга боришдан воз кечганлигини, Саудия Арабистонининг Америка ҳарбий ёрдамини олишдан боштартганлигини бунга далил қилиб кўрсатади.

Бундан ташқари, газета Покистон жамоатчилигининг Америка Қўшма Штатлари блан ҳарбий шартнома тузилишига қарши чиқаётганлиги тўғрисида алоҳида мақола босиб чиқарган.

Афғонистоннинг расмий арбоблари ҳам Америка-Покистон шартномасининг тузилишига қарши чиқмоқдалар. Жумладан, Афғонистоннинг Ҳиндистондаги янги элчиси Абдул Ҳусайн Азиз Пресс Траст оф Индиа агентлигининг мухбирига «мен Қўшма Штатларнинг Покистонга ҳарбий ёрдам беришига қаршиман» деб айтганлиги Кобилда ма'лум бўлиб қолди.

Японияда забастовка ҳаракати кучайиб кетди

ШАНХАЙ, 15 февраль (ТАСС). Япония радиосининг билдиришига қараганда, бугун Япониядаги 15 та энг йирик кўмир компанияларининг шахталарида шу ойда учинчи марта откатчикларнинг 48 соатлик забастовкаси бошланган. Откатчиклар ишҳақининг оширилишини талаб қилмоқдалар. Шахталарда ишлар бутунлай тўхтаб қолган.

Теҳронда ҳарбий ҳолатнинг давом этдирилиши

ТЕҲРОН, 15 февраль (ТАСС). «Кейхан» газетасининг билдиришига қараганда, Эрон ҳукумати Теҳрондаги ҳарбий ҳолат муддатини 10 февральдан бошлаб яна уч ойга чўзган.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 17/II да **Оттело**, 18/II да **Юрак сирлари**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 17/II да **Офтобхон**, 18/II да **Нурхон**.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 19/II да **концерт**. Ўзбекистон давлат филармониясининг симфоник оркестри ва солистлар қатнашади. Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 1 дан сотилади

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 17/II да **йиртқич ҳайвонларни ўргатучи биринчи рус артисти Н. П. Гладильшиков, сальтомортальчи жокейлар группаси** ва **янги усулда от ўргатучи Н. А. Никитинларнинг** иштироки блан катта **цирк томошалари**. Томоша кеч соат 8 да бошланади.

«РОДИНА», НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «ЁШ ГВАРДИЯ», «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», ТИКУЧИЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИ кинотеатрларида — янги бадиий фильм **Соялар**.

СОБИР РАҲИМОВ номли кинотеатрда — кундуз **Насриддиннинг саргузошти**, кечқурун **Соялар**.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 34. **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 157, Пропаганда бўлими — 135, Совет қурилиши бўлими — 157, Маданият бўлими — 135, Адабиёт ва san'ат бўлими — 135, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 50, Хатлар бўлими — 136, Секретариат — 157, э'лонлар бўлими — 38142.

Р. 01643. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1571.